

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interior
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rii 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulfămite publice și Lee
deschisă costă șirul 20 fil.
Abonamentele nu se in-
terzic.

„Miterații se organizează”...

Arad, 18 Octomvrie.

Mărturisim că nu credem de loc această veste care și-a făcut vânt săptămânile trecute prin presa românească și cea ungurească și și mai scoate capul și astăzi pe ici pe colo printre oamenii noștri. Inchipuiască-și ori și cine, ce anume motive ar îndemna pe acești indivizi să se organizeze? Ce-l poate îndemna pe Șeghescu să se „organizeze” cu Mangra? Ce-l poate face pe Alexici tovarăș cu Șeghescu? Cine-l poate convinge pe Babeș despre utilitatea unei conlucrări cu Burdea? Oamenii aceștia sunt doar toți cu afacerile lor particulare în politică, fiecare cu sacul lui, în care nu încapă interesul altuia. Știm doar foarte bine că pe cât sunt de moderați moderații în ceea ce privește revendicările lor „naționale”, pe atât sunt de lacomi în ceea ce atinge pofta lor gastrică. Ei, atunci pentruce să ne mai facem gânduri? Pentruce să mai prăpădim hârtie și cerneală degeaba?

Psihologia animalelor răpitoare e aceeaș pretutindeni și totdeauna: un individualism sălbatic, potrivit tuturor legilor asociației. „Getrennt marschieren und vereinigt schlagen” este deviza care poate călăuzi o luptă superioară. Moderații noștri, ca toate existențele de soiul lor, au însă lozinca: „getrennt marschieren und getrennt schlagen”. Și aceasta este slăbiciunea lor în ceea ce ne privește pe noi. Ei se reped asupra bugetelor și asupra tuturor bunătaților guvernamentale, pe dife-

rite căi și cu diferite mijloace, vecinic singuratici. Sunt solitari de felul lor. Uitați-vă numai bine și băgați de seamă că sunt moderați greco-orientali și moderați greco-catolici, moderați cu aspirații la mitră și moderați cu aspirații la o catedră universitară, moderați de Budapesta și moderați de Caransebeș. Nu se întâlnesc niciodată și dacă se întâmplă cumva, printr'un nenoroc, să li se încrucișeze căile, atunci s'ar mânca, nu altceva, cum merg alături. Iși aruncă priviri chiorășe, se scuipe, se injură, se ghiontesc și, ca niște câni flămânzi, își arată unul altuia colții în fiecare clipă. Aduceți-vă numai aminte de cazul lui Alexici și Șeghescu. O, pe Alexici, cum a fost învins de către Șeghescu în lupta pentru profesura universitară, nu-l veți găsi, vă putem asigura, nici când în aceeaș tabără cu biruitoarul său. Intr'o supremă desperare mai curând l-am vedea pe nobilul nostru moderat în casă la noi decât împreună cu îngrășatul său dușman. Saturația lui, zimbetul triumfător, nu l-ar putea suferi odată cu capul.

Așadar, de pe partea moderaților să nu avem nici o grijă. Micile lor strategii să nu ne înspăimânte. Atunci când ne-am putea aștepta la o grozavă organizare a hienelor împotriva omenirii, atunci ne-am putea aștepta și la organizarea moderaților români. Atunci și aici atunci.

O spunem aceasta pentru a lua apa dela moara tuturor acelor naivi cari invocă necesitatea unei împăcări româno-maghiare prin acest argument: Se organizează moderații și ne potopesc!... Dar o mai spunem și dintr'un motiv de ordin superior. Așa numita organizare a moderaților s'a aruncat în vileag cam în aceeaș vreme cu călătoria ministrului de

culte prin Ardeal. I s'a dat, deci, și culoarea unei înțelegeri tainice care ar fi să fie între clerul nostru superior, între moderați și acest ministru vagabond, ce și găsisse vremea inspecțiilor tocmai atunci. Ei bine, nouă nici prin gând nu ne trece să suspectăm pe arhierii noștri.

Li cunoaștem pe toți și le știm și situația dificilă în care se află. Cunoaștem și intențiile unora dintre ei în chestiunea mult îmblăntitei împăcări, pe cari deși nu le aprobăm, nu le așezăm însă în categoria intențiilor botezate moderate. Arhierii noștri, în năzuințele lor evanghelicești, nu se vor întâlni nici când cu ipohimenii de teapa unui Mangra, bunăoară. Dela intențiile lor mai mult sau mai puțin oportune până la o acțiune hotărâtă este o cale ca dela cer până'n pământ. Arhierii noștri își dau doar foarte bine seama ce ar însemna o astfel de coborîre pe arenă împotriva sentimentului nostru public. Ei știu că prin ea ar primejdui nu numai situația lor personală în sânul neamului, dar ar pricinui și grave perturbări cu urmări incalculabile în biserica noastră națională. Arhierii noștri sunt convinși că partidul nostru național, într'un astfel de caz, ar fi necesitat să pornească cea mai aprigă luptă împotriva lor și autoritatea acestui partid, se știe foarte bine, biruiește toate celelalte ale noastre, fiindcă ea se întemeiază pe interesele superioare ale neamului, ea reprezintă voința poporului românesc din această țară — de sigur, o autoritate morală, fără mijloace de retorsiune materială, dar cu atât mai puternică în consecințele ei. Arhierii noștri, ori cari ar fi gândurile lor, dacă vor simți vr'odată lipsa unei înțrări în politica militanță, vor face aceasta numai și numai sprijiniți

Henri Lavedan.

Secretul fericirii.

Jeana și Magdalena, două tinere fete, singure, în grădină.

Jeana. — Știi tu care este cuvântul care se rosteste cel mai mult în cursul vieții?

Magdalena. — Ce întrebare! E cuvântul bani.

Jeana. — Nu. El nu vine decât în rândul al doilea. Cuvântul cel mai „răspândit” e cuvântul fericire.

Magdalena. — E un cuvânt mare. Regele cuvintelor. Ești fericită, Jeannetto?

Jeana. — Da.

Magdalena. — Complect fericită?

Jeana. — Aproape. Dar tu?

Magdalena. — Eu deasemenea.

Jeana. — Oh! dar atunci ai secretul fericirii, ca și mine?

Magdalena. — E probabil.

Jeana. — Il posedăm deci amândouă? Lucrul mă uimește. Care este secretul tău?

Magdalena. — Dar al tău care e?

Jeana. — Trebuie să fie acelaș.

Magdalena. — Ei bine! spune mi-l mai întâi tu.

Jeana. — Fie. Dar dacă, din întâmplare, al tău ar fi altul, mi-l vei mărturisi tu după ce ti-l voi fi incredințat pe al meu?

Magdalena. — Iți făgăduesc.

Jeana. — Secretul meu... O! e foarte simplu: pentru a fi fericită cel mai bun lucru e să nu ai de a face decât cu oameni fericiti.

Magdalena. — Și cum îi găsești?

Jeana. — Nu's așa de greu de găsit. Așa, tocmai mi-ai spus-o adineaură, și tu intri în această bună categorie. Ei bine! de mult m'am simțit instinctiv atrasă către tine, și prietenia mea a știut s'o descopere pe a ta. Eu am instinctul, trebuința, darul fericirii. Și fiindcă am ajutat întotdeauna cerul cât am putut, a fost silit să mă ajute și el la rindul său. A goni din câmpul nostru vizual toate spectacolele mălinoare și toate urăciunile, a sta de pază la ușa inimii și a spiritului nostru, a opri cerșetoria de a pătrunde în aceste două departamente, a nu ne lăsa nici odată chinuți de lecturi cu filozofia descurajatoare, a ne teme de ceasurile cenușii și de amurgurile fără lampă, acești complici ai melancoliei, a amputa din noi odată pentru totdeauna anumite idei grozave cari se numesc: durere, boală, moarte, despărțire și nemărginire; a ne lăsa leșnați cu încredere și seninătate în mlădiosul hamac al destinului — pe care-l implorăm de a ne fi favorabil și blând; a iubi frumusețea pentru ea însăși și pentru noi, a o dori, a ne gândi fără încetare la ea, a alerșa după dânsa, a o solicita, a o crea, a o inventa când nu există ori când e incomplectă, a face dintr'nsa religia noastră de grație, de farmec, de nobleță intelectuală și artistică; iată deja un vast și magnific program. El este mai ușor de împlinit

decât ne inchipuim, și practicarea lui e dulce și la îndemâna tuturor, înțeleg a acelora pe cari soarta i-a pus în capul listei ființelor privilegiate, susceptibile de bucurie.

Magdalena. — Dar ceilalți?

Jeana. — A! ceilalți! Ce vrei?... Secret... În clipa asta nu mă îngrijesc decât de mine. N'aș putea să-mi fac propria fericire căutând în mod inutil a face fericirea celorlalți.

Magdalena. — Ei! cine știe? Poate că aci e un alt izvor de fericire...

Jeana. — Nu vorbi prostii. Urmez. Vieța e o medalie căreia trebuie să-i privim numai fața. Să nu o întorcem pe partea cealaltă; să-i ignorăm dosul. Cu oarecare dibăcie ne e foarte posibil să ne hrănim de dimineața până seara numai din plăceri. Frumosul e pretutindeni; găsim copii frumoși, tineri frumoși, fete tinere și frumoase ca noi, femei tinere și frumoase, moșnegi frumoși — fiecare vristă își are calitățile ei — și animale frumoase. Iată și surorii tovarăși de drum. Și în teatrul pe care mi l'am clădit și în care joc fără încetare toate rolurile umane mele comedii nu admit, în virtutea celorlor principii, decât decorurile de elegantă și de majestate, frizele albastre, fondurile de operă, perspectivele ademenitoare. Bois le Boulogne, Câmpiile Elysee, piața Concordiei, bătrâna Sena istorică, cheiurile și puntile ei, cartierele de lux și grădinele cu statui, străzile amuzante ale Ispitei ale Cheltuelei și ale Invidiei, ale Toaletei și Nestimatei sunt terenul meu exclusiv. Mi-am dus viața foarte de-

de partidul nostru național. Sunt aceste constatări făcute de noi, e adevărat, numai niște simple constatări, fără pecetea unei declarații venite din părțile competente. Ele se întemeiază însă pe experiențele istorice și mai ales pe logica implacabilă a împrejurărilor.

Prin urmare încă odată: Moderații noștri nu se organizează, fiindcă firea lor de oameni hrăpăreți îi împiedecă și nu se organizează nici ajutați în taină sau pe față de către arhierii noștri, fiindcă acești arhierii sunt con-

știenți de grozava primejdie a mangrirei lor. Moderații noștri vor rămâne și pe mai departe ce au fost: ciugulitori, cu ziua sau cu ruptul, ai bugetelor ungurești. Și, la urma-urmelor, chiar dacă s'ar organiza, ce ne-ar putea nouă strica această jalnică oaste? Suntem convinși că absolut nimic. Dimpotrivă, cum s'ar strânge toți într'un buchet, fiecare cu mirosul lui particular, o, cum s'ar strânge într'un buchet, am ști noi repede ce să facem cu ei...

Părerea dlui Gh. Bogdan-Duică despre problemele politice actuale.

(Dela trimisul nostru).

București, în Octomvrie.

Zilele trecute am avut onoarea de a vorbi cu d. Gheorghe Bogdan-Duică, distinsul profesor de origine ardeleană. L'am rugat să binevoiască a-mi răspunde la unele întrebări privitoare la politica românească. Publicăm mai la vale răspunsurile D-sale.

Publicul din Ardeal cunoaște trecutul și personalitatea dlui Duică. Întâi ca ziarist în Bucovina și în Ardeal, apoi ca publicist și critic literar în România, el a fost totdeauna un cald și priceput susținător al ideii naționale. Alături de aceasta va fi mai puțin cunoscut faptul că el a desfășurat și o largă activitate de pedagog și de om de școală. Răposatul ministru de instrucțiune publică, Spiru Haret ale cărui mari merite pe terenul școlar sînt atât de cunoscute, a avut în d. Duică un harnic și meritos colaborator în opera sa de reformă și reorganizare a școlii românești.

De un timp încoace, d. Duică s'a întors la vechea sa predilectie, publicistică politică. Astă iarnă, în timpul războiului balcanic dânsul a fost secretarul „Ligii Culturale”, după retragerea vremelnică a dlui Iorga. În calitatea asta dânsul a avut cu d. Iorga o polemică pe chestiunea politice externe. D. Duică susținea pe atunci o politică filo-austriacă ca fiind nece-

sară României pentru realizarea idealului național, până când d. Iorga se pronunța contra alianței cu Austro-Ungaria. Evenimentele ce au urmat, au confirmat teza dlui Iorga. În fața noilor împrejurări și necesități, se pare că nici d. Duică nu mai stăruiește în prietenia sa pentru Austro-Ungaria. Și dânsul vorbește de o politică românească, mai înainte de a fi filo-austriacă.

Dela începutul acestui an, dsa publică în editura „Ligii Culturale” o revistă politică dedicată în mod exclusiv chestiunii naționale: *Românismul*. Nu se pot prețui înde-ajuns serviciile pe cari ea le aduce informării și lămuririi opiniei publice din România asupra situației Românilor din Ardeal. E cea dintâi publicațiune care, dela *România Jună* încoace, în România, tratează chestiunea națională cu deplină cunoștință și în mod cu totul conștient și sistematic. Articolele ei, informațiile complete și bogate stârnesc între intelectualii din București adevărată senzație și sînt menite să pregătească opinia publică din Regat pentru mari prefaceri în senzul idealului național. Români din Ardeal trebuie să-i fie recunoscători pentru această operă.

Iată aici răspunsurile dlui Bogdan-Duică la întrebările noastre.

parte, sunt doctorită, a Fericirii și aș putea vorbi fără sfârșit asupra acestui subiect. În aceeaș stradă, sunt capabilă să arăt magazinele norocoase, și să indic, în aceeaș familie, figurile în cari se reflectează amabila fericire. În cursul aceleiaș zile, cunosc ceasurile când se primește bine, minutele gentile, clipele rare. Iată disciplina la care m'am silit. Răul, tristeta, grijele pot exista, dar eu nu le admit și le neg.

Magdalena. — Dar când le întâlnești?

Jeana. — Traversez strada, mă urc pe celalalt trotuar.

Magdalena. — Dar când nu le poți ocoli?

Jeana. — Atunci analizez mâhnirea ori plictisirea, le răsucesc și sfârșesc în a le descoperi câte un mic avantaj. Avantajii găsim ori unde, dacă le căutăm. Și eu le extrag cu orice preț. Să ne închipuim că cineva mi-ar spune: „Iată un apartament glacial, în pliuă miază-noapte. Nici odată soarele nu răzbate într'insul. Va trebui să locuiești aci toată viața dtale. Numai decât mi-aș zice: „Ce răcoare îmi va fi dela Iunie la Septemvrie, în vreme ce ceilalți se vor topi de cald!” Iată felul meu de a vedea; de aceea, printr'o neîncetată tensiune de voință devenită unul din cele mai mecanice obiceiuri ale mele, sunt pe pământ o ființă excepțională: o femeie fericită.

Magdalena. — Ai isprăvit?

Jeana. — Da. E rindul tău: Rețeta ta e aceeaș?

Magdalena. — A mea este opusă. Eu nu răsucesc fericirea, sau ceea ce seamănă cu ea, de-

cât prin frecventarea voită și cultivată a ființelor nenorocite.

Jeana. — Nu înțeleg.

Magdalena. — Mă voi sili să te lămuresc. Tot ceea ce tu ocolești, închipuindu-ți că o suprimi, eu o primesc și îi dau locul întâi. Eu întâmpin ceea ce tu eviți.

Jeana. — Iubești urăciunea, mizeria?

Magdalena. — Le iubesc, fiindcă toată lumea le respinge.

Jeana. — Le poți să-ți vi?

Magdalena. — Nu le văd cum le vezi tu.

Jeana. — Așadar ești oarbă?

Magdalena. — Inchid ochii și-mi deschid inima. Acum câțiva ani, împărtășeam ideile tale, eram din școala ta.

Jeana. — Ei bine, nu găseai mulțumire?

Magdalena. Nici una. Mă ameteam, căutam să mă conving; fericirea pe care o culegeam era falsă, artificială. În fundul așa zisei mele mulțumiri și calm moral, simțeam cum mă roade o surdă și neîncetată remușcare.

Jeana. — Remușcare, pentru ce?

Magdalena. — Fiindcă râdeam prea mult, în vreme ce atâția alții plângeau.

Jeana. — Dar unde nu ajungi cu ideile astea? Ce rău făceai tu silindu-te să fii fericită în felul tău? Nu este acest scop universal?

Magdalena. — Făceam răul, nefăcând binele.

Jeana. — Dar ești o sfântă!

Magdalena. — Nu ride de mine! Când mă băteau gândurile, seara, în pat, înainte de a

Declarațiile dlui Bogdan-Duică.

Care credeți că trebuie să fie linia de conduită a politice externe românești?

Nu cred, ci văd, și aud: Oamenii noștri de stat declară că de aici înainte vor face numai politică românească și că înfeodările amicale și gratuite au încetat. De aceea Austriacii se plâng pe „bunul (se spune ironic!) și în multe privințe necunoscutul, neghicitul rege Carol”...

Care este datoria României față cu Români supuși altor state?

Datorie?

Mai mult: interes. Trebuie să ne susținem reciproc. Și în realitate ne și susținem.

Ardelenii sunt însă expuși la două greșeli. *Întâia*: Ei cred că România poate orice. Dacă ei s'ar ocupa mai mult de politica externă ar pricepe — nu-i așa. *A doua*: Cum dintre ei aproape nimeni nu se ocupă cu astfel de chestiuni, ei nu prea știu găsi momentele potrivite de-a interveni exact, de-a prepara bine întru anume momente și de aceea fac impresia că au o politică închisă în Ungaria, nu revărsată în toată Europa. Nici nu scrieți măcar; iar la Budapesta toată politica externă este: protestarea că nu sunteți Dacoromâni! Vă trebuie mărime de vederi; și atunci veți impune și la București, nu veți fi numai iubiți, ca acum.

Ce politică trebuie să urmeze, după Dvoastră, partidul național român din Ungaria și Ardeal, în noua situație politică.

Politica de putere.

În istorie triumfă numai puterea: Cine poate oase roade. Fiți tari și dovediți că sunteți. După mobilizarea României, este rândul vostru să mobilizați! Nu numai cu articole anonime și bune din gazetă, nu numai cu incertitudinea lui O. Goga din *Românul* sau numai cu „Zile mari” ale Druului Iuliu Maniu, cari toate sunt dovezi de bune sentimente și bune intenții, dar sunt — vorbe, vorbe! Aici, în România, se asteaptă mobilizarea spre fapte. Ungurii atacă de mult: Când veți părsi defensivă, care poartă numele rău-sunător de: cumintenie, cumpătare, element de ordine, moderație și politică „episcopală”?

P. P. Carp v'a spus odată: „Faites-vous tuer”. Încă nu l-ați ascultat!

Cari credeți că sunt perspectivele și directivele viitorului?

Nu cred nimic. Văd și știu că ele sunt neclare și că acum toți se pregătesc să precizeze. Nici unii nu știu unde vor fi mâine ori poimâne. Români din Ardeal să observe, să arate ce pot, ca să între în orice calcul est-european și să creadă că momentele care vin le va aduce și pe omul momentelor. Dela voi, dela noi, cine știe?!

adormi, în starea aceasta de odihnă facilă în care examenul conștiinței se face dela sine, când treceam în revistă tot ce se petrecuse în senzația foarte limpede, ascuțită ca o mustare, că ocoleam datorii grave și dulci, obligațiuni sacre.

Jeana. — Trebuie să te faci călugăriță.

Magdalena. — Poți fi călugăriță fără să intri în mănăstire, ci să-ți menții locul pe care-l ocupi în lume. Atunci, prin reflexiune, prin instinctul de caritate care e în ruine și de care nu sunt responsabilă, am înțeles puțin câte puțin că în loc să-mi întorc și ochii dela tristețile vieții, ar trebui să le privesc în față, și să le întind inima în loc s'o ascund în buzunar...

Jeana. — Ești minunată! Ai aerul de a insinua că sunt o ființă inaccesibilă bunătății, milei... că refuz de a compătimi și de a ușura suferințele celorlalți? Dar dau și eu, dau mult.

Magdalena. — Prea mult, ceea ce nu e destul. Arunci banii, vrei să te scapi, dar în fond nu dai. Îți amortești remușcările. Nu-i cunosti pe aceia la cari ajunge pomana ta, și nici ei nu te cunosc pe tine. Așa că, nimeni nu profită. La cele două extremități ale acțiunii nu e decât un sentiment ingrât, gol, slab și anonim.

Jeana. — Dar tu cum dai? Tu însă-ți? dela mână la mână?

Magdalena. — Cât pot mai mult. Intermediarii trebuie suprimați în orice împrejurare. Ei sunt plaga omenimei, împiedecătorii marelui curent. N'aș mai isprăvi dacă m'aș anuca să-ți înșir toate avantajile pe cari mi le-a dat

„Liga Culturală” va continua acțiunea ei în interesul Românilor din afară de Regat?

De bună seamă!

Vom lămuri țara și străinătatea despre starea voastră. Dar *străinătatea* ați lămuri-o mai bine voi, dându-i *anual* câte un raport despre ce ați mai năit, dându-i cuvântările din parlament traduse într-o limbă europeană, o revistă asupra leșilor și fărădelegilor etc. Nu se așează acolo un scriitor politic activ pe care să-l însărcinați cu această lucrare? Voi știți mai bine cât de adânc vă doare și — strigati numai în românește?

„Liga” ar trebui să fie *numai* secundantul vostru! Degradati-o la acest rol și veți fi făcut o mare faptă. Duceți-vă singuri sarcinile și veți întâmpina și mai mult respect și mai multă dragoste.

Mobilizați-vă deci și în privința aceasta!

Ce s'ar țese zilnic din lucrări cari să aibă ecourile *puternice* în regat, nu se poate prevedea și nu se poate spune. *Dacă nu le veți provoca voi*, vă puteți teme că momentele ce le așteptați vor trece fără folos...

Ar fi năcat mare...

Si partidul național ce mai face?

R. I. R. S.

III.

Arad, 18 Octombrie.

Mai relevăm aici câteva rânduri din broșura dlui Dr. G. Oprean, pentru ca atmosfera în care n'a mai putut răsufli Dariu Pop, să fie și mai evidentă.

„Un rol sgomotos a avut în cadrele acestei adunări și învățătorul din Cosniciul de sus Teodor Ille. D-l Ille e un tipic reprezentant al învățătorului cu două limbi și cu două suflete, de cari se găsec mulți în Sălăgiu. D-sa a ținut la banchet un toast unguresc pentru primpretorul cercului, începând cu „Tisztelt uraim és hölgyeim” (erau de față și vre-o 3—4 preotese și dascălile!), iar în cursul ședinței prime striga cu o totală lipsă de respect în contra dlui vicar dela Șimleu, care în urma unor defecte bătrânești, făcea câte-o greșală oarecare. Acest domn e autorul unei cărți bilingve de Istoria patriei și al uneia de Geografie, — cele mai imposibile cărți, de cari nici Ungurii nu ne-au dat până acum decât una singură. Iată câteva specime din această carte. Pagina primă a Istoriei se începe astfel: „Iubita noastră patrie e Ungaria. Aceasta este o țară așa de cultă, mare, frumoasă, avută și liberă, încât abia are păreche în lume”. Într'alt loc găsim acestea: „După depunerea armelor la Világos s'a sfârșit libertatea ungurească, și cu toții: Unguri, Români, Slovaci, etc. au căzut

în sclăvie. Guvernul din Viena a suspendat constituțiunea, iar limba ungurească a oprit-o chiar și în școale... Sub domnia lui Francisc Iosif I. țara, în mod necugetat până aci se sporește în avuție și cultură și suferințele Ungurilor, Românilor, Slovacilor și altor compatrioți de limbi străine au încetat. Pentru aceasta să dăm mulțămită lui Dumnezeu”.

Eroul nostru Horia se chiamă la dl Ille, ca în orice manual unguresc „Hora”!

Ce „patriotism” ticălos. Doamne! Si ce păreri greșite în ce privește drepturile limbei maghiare în școalele confesionale românești! Dacă s'ar putea calcula răul pe care l-au adus d-nii Ille și Boțan (care pe pagina a 3-a a cărții se iscălește Boczán) învățământului românesc și, dacă ar fi să li se măsure după dreptate pentru acest rău, ar fi imposibil de găsit pentru dânsii alt atribut, decât acela de „cei mai fără scrupul dintre trădătorii noștri.” Dânsii acordă limbei maghiare în școalele noastre un rol indoit mai mare, decum cere însăși legea lui Apponyi. Dl Ille d. e. propune scrisul și cetitul maghiar în cl. I. după Abcedarul de Czukrász-Róza, deși legea cere ca acestea să se propuie numai începând cu clasa II, după ce se învață mai întâi totul în românește. Și mai cer d-nii autori ai cărții „româno-ungare” (!), ca în școalele noastre, în afară de limba maghiară, să se propuie în ungurește încă patru materii și adică: Istoria, Geografia, Constituția patriei și Aritmetica, ceea ce e o greșală neiertată. Iată însăși cuvintele contelui Apponyi în această chestiune: „En nem tartanám szerencsétlenségnek, hogyha ezek a tantárgyak csakugyan magyarul adatnának elő, de a törvényjavaslatban ez nincs. Csak az van benne, hogy a miniszter által kiadott tanterv szerint tanítandók, általa jóváhagyott tanterv szerint” (Országgy. ért. 13—Aprilie 1907, pag. 12). În ce privește rostul limbei maghiare peste tot în școalele noastre, fostul ministru cere deasemeni cu mult mai puțin decât alde Ille și Boczán. Iată ce zicea contele Apponyi în acest punct: „Egyáltalában, t. képviselőház, a ki a törvényjavaslatot figyelmesen elolvasta és annak irányával tisztába jönni jóhiszeműleg inarkodott, lehetetlen hogy ne vette légyen észre, hogy az állami szempontokat védő intézkedésének főszülya nem a nyelvtanuláson, hanem az államellenes irányzatok megfékezésén nyugszik. (Tot acolo, pg. 12).

Intre astfel de împrejurări te întrebi: cum de n'au fost decapitate manualele ilegale ale numiților domni? Și cum de aceștia mai au îndrăzneala de a-și apăra crima săvârșită la adresa limbei românești? Cum de se mai găsec învățători, cari mai ascultă de astfel de oameni, pentru cari e mai mult adaosul personal câștigat prin tradare, decât școala românească?

Intrebările acestea sunt cu atât mai justificate, cu cât chestiunea propunerii limbii maghiare în școalele confesionale s'a desbătut foarte viu și în presa noastră, unde manualele d-lor Ille și Boțan

(Boczán), au fost condamnate (vezi în „Foaia Școlastică” din Blaj, Nr. 6, 1911, articolul „O lămurire binevenită”, pe care ar trebui să-l citească și să-l răscetească cu cea mai mare atențiune fiecare învățător român). Și unele consistorii au lămurit această chestiune pe deplin, așa d. e. cel din Sibiu și cel din Oradea-mare (vezi „Administrația bisericească” de Iano Gențiu, 1912). A mai perzista și azi în greșala în care perzistă domni amintiți, înseamnă o inconștiență fără margini.

Foarte caracteristic pentru ființa morală a d-lui Ille e și faptul, că d-sa, pe deoparte e colaborator la ziarele ungurești: „Magyarország”, „Budapest” și „Neptanitók Lapja”, pe de altă parte a scris în „Memorialul jubilar” al „Reuniunii învățătorilor români sălăgeni” (1910) următoarea maximă care, pusă față 'n față cu cele citate până aci, îi caracterizează toată duplicitatea sufletească: „Precum în viața popoarelor revoluțiile sângeroase arată, înseamnă milurile — distanțiile, așa și în viața spirituală a omenimei, numai revoluțiile aduc idei, păreri, opinii curate, neinfectate, și numai realizarea planurilor și intențiunilor îndrăznete produc progresul și reîmprospătarea dorită” (pg. 179).

Indrăznețe planurile la dl Ille, înainte mergătorul bilingvismului celui mai imoral, și frumoasă maximă! Tot așa de potrivită cu cine a spus-o ca și aceea a tovarășului d-sale Boțan care a scris (pg. 178): „Principiis obsta!”, pentruca la cea mai apropiată ocazie să depeie armele, încă înainte de a fi fost somat de cătră cineva să o facă aceasta”.

Din cele citate până aici se poate vedea clar atmosfera de idei care domnia acum un an în sânul învățătorimei. Se înțelege că stările relevate odată prin broșura dlui Oprean, au scos din liniștea de până aci atât pe consistorul din Gherla, care era și el vinovat, cât și pe comitetul reuniunii, care trebuia să vie cu lămuriri.

În adevăr „Comitetul central al „R. I. R. S.”, luând notă despre cele scrise în „Luceafărul” — zice „Gazeta învățătorilor” dela 1 Decembrie 1912 — a fost convocat în ședința plenară. Punctele principale au fost „svonul pornit de Dr. Oprean”. Rezultatul a fost *zero*, după cum și era de așteptat, de oarece comitetul consta numai din oamenii arătați ca vinovați și din câțiva aderenți de ai lor. Cum ar fi putut pași un comitet împotriva sa însuș? Astfel e „firesc” că comunicatul dat de comitet și publicat în Nr. 6/1912 al „G. Inv.” să nu cuprindă nimic.

Cu toate acestea lucrurile nu puteau rămânea tocmai așa de cocoloșite — și urmarea a fost că întreg comitetul *a trebuit* să-și dea *demisia* și să se convoace o adunare extraordinară a Reuniunii, în care aceasta să se constituie din nou. (G. Inv. Nr. 9).

Intre aceea d. Pocola a răspuns la broșura dlui Oprean (G. Inv. Nr. 5) — dar, vai, ce răspuns confuz! S'ar putea zice că e o cap d'operă de confuziune, în care nu-l va întrece nimeni! Răspunsul acesta era atât de neputincios, încât, după expunerile clare ale dlui Oprean, nu mai putea avea pretenția de a i se răspunde.

S'a ținut apoi la 3 Februarie a. c. adunarea generală extraordinară a Reuniunii, în comuna *Tigani* (nomen est omen). Aici și-a dat comitetul demisia și în locul lui s'a ales un comitet nou. Și aici s'a petrecut ceva ce în adevăr ni-a îndurerat peste măsură. Majoritatea covârșitoare a învățătorilor prezenți erau de părerea să-l aleagă acum de președinte pe fostul vicepreședinte d. Emil Pocola!

Așa mentalitate nenorocită!

Cu toate acestea sfârșitul a fost, că a fost ales președinte învățătorul Simion Oros, fostul secretar al Reuniunii, un om tânăr și harnic, dar fără relief.

sistemul meu. Avantajii nesperate, surprinzătoare, miraculoase. Bogății făcuseră să nască în mine mândria de a fi săracă... Dar când am cunoscut săracii, m'am simțit bogată... Suferințele și boalele mi-au dat în taină secretul sănătății. Ideia necesară și bine primită a morții mi-a dat explicarea vieții, și frumusețea nu mi-a apărut niciodată mai transfigurată decât eșind din urăciunile a căror revanșă și purificare este.

Jeana. — Tra la la! Predică, fată mea, predică! Cu toate că nu mi-ai spus-o pe față, sunt sigură că mă găsești uscată, indiferentă și crudă! Ei bine! ți-i da tu seamă ori nu, ești de două ori mai egoistă decât mine... realizezi un monstru de sibiritism. Eu, ca să-mi gust fericirea — frivolă și goală, poate — eu care cel puțin nu fac rău nimănui, mă mulțumesc să ocolesc, să ignorez tristetele omenesti... în vreme ce tu nu le cauți, nu le adopți și nu te complaci într'insele, decât pentru a savura mai bine, prin opoziție și printr'un contrast brusc, scumpele tale fericiri! tu rafinezi.

Magdalena. — Oh! dar mă injuri!

Jeana. — Te lămuresc. Felul tău de a frecventa nefericirea nu e decât un *invențiu* și un *ternic* mijloc de fericire. Când ieși din mansarde, din bordee, îți dai seama că odaia-ți e mai plăcută și covorul tău mai profund! Ți ad-

ministrezi în fiecare zi, după voință, un fel de duș scoțian de senzații și de sentimente, cari te biciuește, te inviorează, iar seara, îți zici, trandafirie la față, cu o febrilă și duioasă mulțumire: „Am atins azi multe nefericiri trupești și morale, multe mizerii ale sufletului și ale cărnei... Am eșit zdravănă din miilocol lor.... Sunt fericită! Ah! ce bine e să fi fericită!” Și compari.

Magdalena. — Destul! Destul!

Jeana. — Ei bine, nu! ți-o spun sincer! Eu, care nu sunt decât o păpușă nesimțitoare, n'as dori o fericire obișnuită cu o așa virtuozitate!

Magdalena. — Ești nebuună! Dacă am voit să revendic partea mea din durerile celorlalți, a fost ca să fac a mi se ierta propriile mele bucurii. Sunt de părere că răsplățile trebuie cucerite. Eu refuz să profit, ca tine, de fericirile luate din vitrină, fără a fi făcut nimic pentru a le justifica, explica, merita. Mila, compătimirea mea constituiesc impozitul cerut. Trebuie să achităm impozitul. Trebuie să ne dovedim fericirea. Eu, o compar, și tu...

Jeana. — O fur? (Tăcere lungă).

Magdalena. — Nu mai zici nimic? Ești supărată pe mine? La ce te gândești?

Jeana. — La câte mi-ai spus.

Trad. de Adrian Corbul.

Nenorocirea acestei reuniuni nu s'a isprăvit însă cu atâta. Noul președinte, care până aci nu părea a pluti în apele turburi ale lui Pocola, iată că începe să conducă destinele Reuniunii cam după acelaș calapod. Ce altceva ai putea zice, când la prima adunare generală condusă de dsa, în loc să găsești în acest nou președinte un om cu vederi lămurite, cu voința tare și cu un program răspicat, dai de un biet secundant al lui Pocola, care, cu toată critica dlui Oprean, nu găsește alte cuvinte despre trecutul apropiat al Reuniunii, decât acestea: „Ne este tuturora imprimată în memorie adunarea noastră generală, ținută la 23 Iunie 1912, când s'a hotărât intrarea în o activitate și mai pronunțată. (!!). S'a dat prin acea adunare o nouă îndrumare (!) pentru Reuniune, care în deplină conștiință (?) și cunoștință a urmat pe calea arătată, care culminează în aflarea legăturilor de lipsă pentru o purcedere unitară cu celelalte Reuniuni.” (Tocmai aceasta s'a combătut în adunarea din 1912. N. Red.)...

„E drept: concluzele adunării din Giurtelec au dat însă naștere unor articoli de ziariști (!) prin care se spunea într'un ton apăsător, că majoritatea învățătorilor sălăgeni „s'au abătut pe căi, cari duc spre o prăpastie înspăimântătoare...”

„Ce-am dorit noi (deci nu Pocola ci noi! N. Red.) în adunarea din Giurtelec? — Nimic altceva, decât ca învățătorului să i se dea prilej și mijloacele de a putea înainta treptat, cum o pot face toți funcționarii statului — afară de el.”

„Atâta am dorit noi numai (!?) și iată că suntem rău înțeleși și respective neînțeleși (?) și dorința noastră este dată pe aripile cântului cu un adaus ironic final, că s'a dărăpănat întregul edificiu cultural și așa destul de modest al Sălăgenilor”.

„Am protestat atunci și ne ridicăm și azi în contra tendințelor de a trata și a pune pe sarcina învățătorului român sălăgian idei contrare cu trecutul și firea lui”.

Iată deci că suntem și cu noul președinte tot acolo unde eram la 1912: într'un hal îngrijitor. Învățătorimea din Sălăgiu, a cărei reuniune e membră la „Alianța regnicolară a învățătorilor maghiari”, e condusă de niște idei greșite și rătăcirea ei cea din urmă este tot așa de mare ca și cea dintâi. Puținii, de tot puținii învățători cari mai au demnitatea necesară, sunt făcuți imposibili, aruncați în temniță — iar majoritatea plutește în acea atmosferă de idei hibride, care o să ajungă în curând fatală pentru viața poporului nostru din Nordul țării.

Nu ne putem mira în de ajuns de ce consistorul din Gherla nu dă o atențiune mai mare spiritului de care e pătrunsă învățătorimea din dieceza cea mai neglijată până acum.

Și nu înțelegem cum de preparandia din Gherla nu poate avea vre-o influență asupra învățătorimei din dieceza.

S'au se apropie începutul sfârșitului? Și încă într'o vreme când spiritul românesc, fă-

ră deosebire de granițe politice, a ajuns la un apogeu la care abia cutezam să visăm? Nu este în dieceza Gherlei nici un singur om care să fie în stare să aducă la brazdă bună pe cei peste o sută de „educatori” ai poporului?

Desmeteci-se-vor cei cu ochii legați, cel puțin acum, în ceasul al 11 lea, după condamnarea dlui Dariu Pop?

Sau, până la asta, vor mai trebui și alți martiri?

Dacă da, *Vivant sequentes!*

In fața urnei!

Către alegătorii români din comitatul Aradului.

Arad, 18 Octombrie.

Marți, în 21 Octombrie n., alegătorii români din comitatul Aradului, se vor înfățișa la urne, ca să aleagă prin votul lor secret pe reprezentanții și apărătorii intereselor politice, culturale și economice ce au în marginea acestui comitat, în care au trăit tătânii lor, trăiesc ei și vor trăi urmașii lor.

Comitatul Aradului, a fost pământ românesc chiar din timpurile, în cari s'au pus temeliiile acestei țări și pământ românesc trebuie să rămâie de veci. Soarta noastră pe acest pământ al nostru trebuie depusă în mâni românești. Dacă în trecut, forme de stat ruginite, stări sociale imorale au încătușat libertatea unui trai românesc pe acest pământ, azi cătușele nu mai pot fi atribuite nici unei împrejurări de forță majoră, ci numai și numai nebarbăției noastre.

Recunoaștem că e greu să te avâți dintr'un singur asalt pe culmile unei vieți politice luminate de-o deplină conștiință națională, dar asalturile trebuie repetate, mereu mai dârze — și nu este odihnă decât după ce vom fi smuls triumful drepturilor noastre pe deplin.

Mai ales de vre-o 15 ani incoace, Românii din comitatul Aradului, au fost în fruntea fraților noștri din alte părți, — aici s'au remarcat cele dintâi și cele mai puternice tresăriri de viață. Ei păreau a înțelege adevărul, că numai cucerite întâi eforturile periferiale ale dușmanilor noștri politici, vom putea avea perspectiva unei învingeri și în cadrele largi ale vieții de stat. Au dat lupte frumoase, — dar avântul lor a fost covârșit iarăș și iarăș de brutalismul absolutismului administrativ. În special, cu ocazia alegerilor congregaționale dela 1910 steagul înălțat de noi a fost terfelit în noroiul celei mai azlatice terori.

Trebuie să-l ridicăm acum și să-l spălăm în valul unei însuflețiri renăscătoare. Trebuie să înțelegem, — și vai de mizerabilii cari n'or vrea să 'nțeleagă! — că soarta noastră AICI se întemeiază, în comitate, și că ne-am pierdut ori și ce titlu la un tratament conciliant din partea dușmanilor noștri politici, câtă vreme slăbiciunea noastră le dă paloșul în mână!

Alegători români examinați-vă conștiința și ascultați perunca acestui sfânt examen!

Vizita dlui ministru Take Ionescu la Atena. „Monitorul oficial otoman” publică o scrisoare din Atena spunând că ministrul României la Atena, d. Filodor, a avut o întrevvedere de două ceasuri cu primul-ministru Venizelos, căruia i-a anunțat sosirea apropiată a dlui Take Ionescu la Atena pentru a negocia în privința unui acord între România și Grecia.

Opoziția maghiară cere convocarea camerei. Ieri seară partidul independist a ținut în Budapesta o conferință în care după o discuție mai lungă s'a hotărât convocarea camerei în baza vechiului regulament intern. Lista pentru această convocare a fost scrisă ieri seara de deputații din partidul independist, partidul Andrásyst și partidul popular.

Presa franceză și împrumutul român. Marele ziar francez „Le Temps” vorbind despre negocierile româno-franceze în chestia unui împrumut pe seama României spune, între altele, următoarele:

„S'a văzut că negocierile relative la împrumutul românesc n'au isbit în Franța și au fost transferte în Germania, unde ele au cu atât mai mulți șorți de reușită, cu cât o parte din resursele împrumutului este menită să ramburseze băncile germane de avansurile lor acordate României.

Eșecul acesta pune o chestiune de ordin financiar de mare interes. Nu se încetează a se spune că Franța e un mare rezervoriu de capitaluri pentru lumea întreagă, că această circumstanță creiază țării noastre o superioritate asupra celorlalte și prin urmare un folos de ordin politic. Și, totuși, constatăm că foarte adesea, după negocieri laborioase, de-o parte între băncile însemnate, dirijate chiar de ministerele de externe și de finanțe, iar de alta de statele împrumutătoare, mari operațiuni de împrumut ce am avea interes să le reținem, ne scapă și reușesc în Germania unde — este o eroare pe care adesea am voit s'o împrăștiem — disponibilitățile, trec ca nu tocmai considerabile.

De ce împrumutul român a suferit la noi un eșec? Se pare că negociatorii acestei țări s'au arătați prea exigenți în ce privește însemnătatea vârsămintelor ce trebuiau să primească imediat? Ori societățile noastre de credit cărora din principiu nu le place să se încarce cu mult „ferm” sigure de altfel, în împrejurări obișnuite, grație organizației lor și a puterii de plasare, de a putea transforma „opțiunile în ferm”, au ezitat în această ocazie s'o facă cu atât mai mult cu cât au constatat la clienții lor multă ezitare în ce privește întrebuițarea disponibilelor. Și apoi taxele de timbru enorme ce trebuie achitate cu ocazia împrumutului care se repercutează necesarmente asupra prețului de emisiune, încarcă mult societățile noastre de credit în raport cu concurențele lor germane și engleze.

Când la noi acest drept este azi de 3 la sută din capitalul nominal împrumutat, în Anglia nu e decât 1 la sută, iar în Germania abia 0.60 la sută.

Fondurile statelor străine sunt astfel emise în Franța necesar mai scump decât în Germania și Anglia. Prin aceasta chiar, ele riscă mai mult, ales la o epocă unde capitalul nu numai că se restrânge dar se abține, să nu fie subscris în totalitate”.

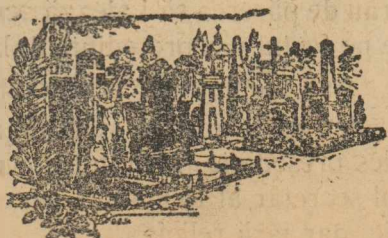
Și ziarul „Le Temps” termină cu următoarea însemnătate observație:

„În această perioadă de împrumuturi cari se deschid pentru statele balcanice, ar fi fost nimerit ca Franța să deschidă mai întâi piața sa financiară puterii care în înțeleptul arbitru al celorlalți. Germania va triumfa asupra noastră înc'odată și încă pe un teren pe care ne credeam să avem asupra vecinilor noștri oarecare superioritate.

Va trebui să ne multumim să ajutăm trebuințele celorlalte state, cari nu vor ezita să plătească ceea ce va trebui pentru a câștiga economiile noastre”.

Un nou partid sârbesc. În cercurile sârbești din Croația și Ungaria s'a pornit o propagandă

Fabrică de
granit, sye-
nit industrie
de marmora
eiselare de
peatră a lui

IOSIEF NAGY

Brașov, str. Fântânei nr. 50.

Filiale:

în Székelyudarthely și în Sighișoara.

Primește și exactă orișice fel de lucrări la clădiri monumente, mausoleuri în orice fel de stil. Liferă rează marmuratură pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Liferă pe lângă garanță și obiecte singuratiche, cu prețuri convenabile. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efectuose vinderi în mare și mic, liferez colegilor de branșe și obiecte singuratiche în prețul de fabrică. Na 889

intensă pentru organizarea și încheierea întregului popor sârbesc din monarhie într-o singură tabără unitară, în serviciul ideii sudslave. Mișcarea s'a pornit din Neoplanta și cu totul independent de partidele sârbești existente. Programul acestei propagande e promovarea unității sârbo-croate, cu scopul ca diferitele grupuri politice și întreg poporul sârbesc să se contopească într'un bloc puternic invincibil. În program se accentuează cultivarea ideii naționale între Sârbi din Ungaria conform intereselor de unitate a Slavilor de sud. Se mai accentuează, că naționalismul sârbesc nu înseamnă izolare de celelalte popoare din monarhie, ci va colabora cu aceste, ba în anumite privințe și cu partidele socialdemocrate maghiare. Noul partid sârbesc va desfășura o propagandă, deocamdată în sânul societăților socoliste, corale și populare sârbești.

Societatea pentru fond de teatru român

Își va ținea

ADUNAREA SA GENERALĂ A XLI-a
în Caransebeș

în zilele de 26 și 27 Oct. v. (8 și 9 Nov. n.) 1913.

Invităm la această adunare generală pe toți membrii fondatori, pe viață, ordinari și ajutători ai Societății, precum și pe toți binevoitorii și sprijinitorii culturii românești.

Brașov, în 316 Octombrie 1913.

Virgil Onițu,
vice-president.

Dr. Iosif Blaga,
secretar.

PROGRAM:

I.

Sedința prima: Sâmbătă în 26 Oct. v. (8 Nov. n.) 1913.

1. Deschiderea adunării generale, la orele 10 și 1/2 a. m.
2. Alegerea unui notar pentru ședințele adunării.
3. Prezentarea raportului general al comitetului asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă, precum și a rapoartelor de casă.
4. Alegerea unei comisii, pentru cenzurarea raportului general al comitetului.
5. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea rapoartelor de casă și a socotelilor.
6. Alegerea unei comisii, care în înțelesul §-lui 4 din statutele societății, va înscrie membri noi — fondatori, pe viață, ordinari și ajutători.
7. Citirea conferențelor anunțate presidentului cu cel puțin 8 zile înainte de adunare.
8. Închiderea ședinței.

PROGRAM:

II.

Sedința a doua: Duminică, în 27 Octombrie v. (9 Nov. n.) 1913.

1. Deschiderea ședinței la orele 3 p. m.
2. Citirea sumarului ședinței precedente și verificarea lui.
3. Raportul comisiei pentru înscrierea de membri noi.
4. Raportul comisiei însărcinate cu cenzurarea raportului casierului.
5. Raportul comisiei însărcinate cu cenzurarea raportului general al comitetului.
6. Determinarea locului, unde se va ținea adunarea generală în anul 1914.
7. Alegerea comitetului societății pe un nou perioadă de 3 ani (1913/14—1915/16).
8. Alegerea unei comisii de 3 membri pentru verificarea sumarului ședinței a II-a.
9. Închiderea adunării.

Scrisori din Țară.

Desorientarea presei din regat cu privire la chestiunile ardelen. — Eminescu și... împăcarea româno-maghiară din 1913. — Raidul aviatic prin Moldova. — Cu ochii la dâșii și cu gândul la Vlaicu....

Iași, 17 Octombrie.

„Împăcarea” trâmbițată de sirenele evreo-maghiare din Pesta a produs oarecare vâlvă și în presa din regat. Lucru foarte natural. Ziarele noastre cari au corespondenți „speciali” în Viena și Pesta (de ce nu și în Arad, Sibiu etc?...), e firesc să fie direct inspirate, cu cele mai autentice știri, din izvoarele competente.

Știrilor directe ale corespondenților le-au urmat pe ici și colo — „după cum permitea spațiul” — mici comentarii. Și ceteai par'că, printre rândurile acelor comentarii, radioasa satisfacție a lor „noștri” că sunt pe cale de a scăpa în sfârșit de incomoda chestiune ardelenă, care le răpește atâta timp și „jertfe” (o, mai ales „jertfe”!...), și le provoacă în schimb numai „agasante” nemulțămiri...

Înțelegeți bine ce iluzii trandafirii își croiseră — și eroii din schițele părintelui Agârbiceanu, cu privire la „împăcare” — „ai noștri” din regat, bucuroși că vor scăpa odată de grija apăsătoare a irăților de peste munți, și se vor putea arunca, cu efuziunea amorașilor ce-și șoptesc înrîgurați „enfin seuls!”, în brațele acelei hipnotizante deminondene, care în carnetul marilor și micilor diplomați ai Europei e trecută sub numele de...

Iată însă că deodată, pentru a curma șirul informațiilor suspecte din presa din regat, apare în „Românul” un hotărât comunicat oficial. Efectul acestui comunicat asupra a lor „noștri” a fost aproape tot așa de puternic ca și asupra bietului „dascăl Spiridon” din schița părintelui Agârbiceanu: efectul unui duș de apă rece aplicat unui nud încălzit la soare...

După primul moment de profund neplăcută surpriză, contrar celor întâmplare cu dascălul Spiridon, „ai noștri” s'au recules numai decât. Și ca dovadă stau cele câteva articole publicate în presa din Țară, prin care se ia imediat notă de comunicatul oficial al partidului național-român din Ungaria și se dau cele mai formale asigurări că nu se va mai lăsa indusă în eroare de tonurile insinuante ale sirenelor din Pesta.

Chiar dacă va reuși să respecte aceste asigurări mai mult timp, decât până va primi alte știri „autentice” dela corespondenții ei „speciali” — nu suntem noi oare în drept să numim atitudinea șovăitoare din ultima vreme a presei din regat cel puțin tristă *desorientare*?...

Și pentru că veni vorba de împăcare — găsec nimerit să transcriu pentru „Românul” câteva fragmente din cele ce spunea marele Eminescu, prin ziarul „Federațiunea” ce apărea pe la 70 în Pesta, relativ la o eventuală împăcare între Români și Maghiari.

Sunt așa de interesante spicuirile ce le voi face, încât nu mă pot reține de a observa că, scriind acele rânduri, din care transpiră o superbă mândrie și o energică revoltă, Eminescu par'că a prevăzut că tentativele de utopică „împăcare” nu vor conține din partea Ungurilor nici până în anul 1913, — dreptul sacru la viața națională al Românilor din Ungaria fiind se vede sortit să rămâe o tristă și veșnică actualitate.

Dar iată, ascultați și rețineți ce spune Eminescu:

„...Cunoaștem ființele acelea linse, acele suflute de sclav, cari fac politică de oportunitate, cari cerșesc posturi pentru ei, în loc de a pretinde categoric și imperativ drepturi pentru națiunea lor, cari zic cumcă Români n'au nici un drept în această țară și cumcă trebuie să cerșească pentru a căpăta. Politică demnă de reprezentanții ei! — Li cunoaștem, zic, și nu ne place de a vedea pe sincerii noștri deputați naționali jucând pe instrumentele acestor creaturi. Națiunea română trebuie să se pună pe ternul

de drept, pe care stau toate celelalte națiuni ale Austriei, — nimic mai mult și nici o iotă mai puțin.

„Cine cedează degetul va trebui să cedeze și mâna. Puși odată pe acest teren de drept, nu trebuie să cedăm nimănu nici cât e negru sub unghie, căci numai o legală îndreptățire poate duce la liniște și la împăcare.

„Politica lingăilor trebuie lăsată pe sama lingăilor; pe flamura noastră trebuiesc scrise pur și simplu voințele noastre.

„Cehii spun în organele lor cumcă vor face opozițiune până atunci, până când se va recunoaște deplina autonomie a Bohemiei.

„De ce să nu cerem neted și clar pentru noi, ceea ce Cehii pretind pentru ei?

„Transacțiuni cu drepturi naționale nu se încap, împăcarea cu Ungurii ori cu Nemții nu se încap, până când nu ne vor ceda ceea ce voim noi; căci față cu sistemul constituțional de astăzi, față cu dualismul trebuie să fim *irreconciliabili*”.

...Auz?... Mai aveți ceva de adăugat, domnilor Ioniță Pascu, Spiridon et tutti quanti?

Situația geografică a Moldovei îi împiedecă pe locuitorii ei să se bucure de bunătățile artistice și inventive de care se bucură locuitorii capitalei și cei din nemijlocita ei apropiere.

Nu mai spunem de teatre, festivaluri simfonice, muzee, iluștri conferențieri ai Apusului cari luminează din când în când, ca niște meteori, și orizontul Bucureștilor — dar iată cu aviațiunea, stau cu mult mai bine bucureștenii și cei de prin orașele din jur, decât noi ceștia pierduți în întunerecul Moldovei. Se fac zilnic atâtea sboruri deasupra capitalei, încât nimeni nu se mai emoționează văzând pe bravii noștri aviatori că spintecă văzduhul de sidef sau de azur cu frumoasele spirale pe cari le execută. Mai curând e de așteptat ca vre-o-una din acele firi hiperimpresionabile de bulevard să se enerveze auzind zumzetul stăruitor al motoarelor de aeroplane...

De aceia să nu vă mirați când vă spun că a fost un adevărat eveniment, pentru noi de prin părțile Moldovei, raidul aviatic pe care l-au făcut săptămâna trecută patru eminenti aviatori din București: locotenent Capșa, Poly Vacas, locot. Mavrodi și sublt. Mihailescu, tuspătru pilotând patru aparate „Bleriot”.

În călătoria lor au atins, plecând din București, orașul Brăila, apoi: Galați, Focșani, Bârlad, Iași, Botoșani, Roman, iarăș Focșani și București. Pretutindeni i-a întâmpinat lume neobișnuit de multă și adânc impresionată de „minunea” pe care le era dat s'o vadă.

Cu privire la sboruri — care de foarte multe ori au fost executate cu pasageri — se poate spune acelaș lucru pe care l-ai spune, vorbind de toți aviatorii români în genere: dovedeau o foarte mare, dacă nu chiar o prea mare îndrăsneală.

Viraje care de care mai riscate — încât nu odată, tu liniștit spectator pământean, încercai spaima de a-i vedea căzând fulgerător dintr'un moment în altul. Prea căutau par'că piloții noștri să producă impresia că-și bat joc și de lume și de ei înșiși.

Mai multă prudență din partea celor rămași ne-ar scuti cu siguranță de a vedea cum se mărește numărul celor ce s'au dus.

Cei ce s'au dus... Vlaicu e printre dâșii. Negel, de care se legaseră multe speranțe, încă plecase pe urmele marelui său nefericit premergător. Și când ochii urmăreau uimiți aeroplanelor celor patru piloți, gândul tuturor — vă asigur, căci l-am auzit rostit de mii de ori în cele două zile ale meetingului — era la scumpul Vlaicu.

St. P. Moldovan.

ANUNȚURI
se primesc cu prețuri
moderate la administra-
ția zărilor acestei. :-

Cronică din Paris.

Alfons XIII și prietenia franco-spaniolă. — Personalitatea lui Raymond Poincaré. — Un monstru!

Paris, 11 Octombrie.*)

Vizita președintelui Poincaré în Spania e sfârșită. Putem vorbi de ea la trecut. În clipa când scriu aceste rânduri, șeful statului francez a ajuns la Marsilia, el și oamenii politici cari l-au însoțit în regatul lui Alfons XIII a cărui primire caldă și cordială a fost mai mult decât o ospitalitate de protocol. **II Re caballero** a strins, în numele țării lui, legăturile lui de prietenie cu Franța, legături cari s'au preschimbate aproape în antantă. De acu înainte Anglia, Franța și Spania, lucrând într-o înțelegere comună, vor fi factorii determinanți în basinelul Mediteranei. Trimiterea, de către regele Angliei, a vasului „Invincible” în baia Carthaginei, în momentul când suveranul Spaniei și R. Poincaré manifestau, în acest port, sentimentele lor reciproce de prietenie, anglo-franco-spaniole constituie un simptom serios al generalizării unei antante anglo-franco-spaniole. Telegrama de mulțumire pe care Alfons XIII și președintele Republicii Franceze i-au adresat-o în comun lui George VII este, deasemeni, un fapt fără precedent. Iată dar Spania atrasă în mod definitiv în orbita triplei înțelegeri.

Este incontestabil că meritele acestui rezultat fi revin, mai întâi, tânărului rege al Spaniei, ale cărui sentimente francofile n'au putut fi sdruncinate nici chiar în epoca de tensiune hispano-franceză de acum trei ani. L-am văzut pe Alfons în nenumărate rânduri, aici, la Paris și am fost martor al plăcerii cu care locuitorii acestui oraș au salutat în el pe tânărul amabil, viu, cu ochii răzători de amicitie și de voie bună. Pe cearșaful luminos al luminos al cinematografului l-am zărit și pe același Alfons procedând cu aceeași dragoste și grație, la primirea lui Raymond Poincaré în Spania.

Și poate că niciodată nu a manifestat mai bine calitățile lui apucături ca acum, cu prilejul acestei vizite. Momentul mai ales când s'a pus el însuși în fruntea cadetilor cari au defilat pe dinaintea întâiului magistrat al Franței, când, cu un gest larg, l-a salutat pe R. Poincaré cu sabia — momentul acesta a fost într'adevăr mișcător. Alfons XIII a cucerit pe deplin pe scepticul popor parizian, așa de greu de cucerit. Căci parizienii îl iubesc mult pentru bravura și farmecul lui personal, și, mai ales, pentru admirabilele calități democratice pe cari le-a dovedit în atâtea rânduri, și uneori chiar împotriva spiritului miniștrilor săi. Regelui Spaniei îi se datorește așa dar că cele două popoare latine și vecine, de atâtea ori împrietenite și de atâtea ori dezbinat în trecut, vor avea de azi înainte aceleași aspirațiuni în politica internațională, aceleași prietenii și aceleași rivalități.

*

Cum s'ar putea trece din vedere, cu acest prilej, personalitatea impunătoare a lui Raymond Poincaré? Aș afirma că Franța are mare noroc de a fi pus, ca s'o reprezinte, pe acest eminent om de stat. Intregă politica internațională a Republicii în acești doi ani din urmă, poartă pecetea ilustrului loren. Strălucitele succese diplomatice ale marelui națiunii latine, toată rețeaua de alianțe, prietenii și acorduri cari o pun într-o poziție politică admirabilă, nu sunt decât concepțiile realizate ale dlui Poincaré. Inteligența luminoasă, talent, măsură, prudență, voință și o extraordinară putere de muncă — iată ce compune figura schinteitoare a actualului președinte.

Avantagiul și desavantagiul unei republici stau tocmai în libertatea pe care o are națiunea de a pune în capul ei pe omul care-i convine mai bine. Unul din sentimentele cele mai puternice ale mulțimei, sentiment pe care l-a dobândit printr'o ereditate milenară, este acela al prestigiului pe care trebuie să-l imprăștie reprezentanții statelor, conducătorii de oameni. La neamurile monarchice, prestigiul regalității în sensul general al cuvântului fascinează mulțimea, chiar atunci când acela care-l răspândește este o mediocră personalitate. Deasupra lui schinteiază anul coroanei și purpurul mantalei al atâtor generații cari l-au prece-

dat. Cuvintele „rege” ori „mpărat” sunt magice prin ele însăși.

Dar cât de micșorat pare poporul cu un regim democratic, când reprezentantul său se înfățișează fără calități personale viguroase, cari să stârnească admirația, ori să impună respectul! Mă gândesc la contrastul care a existat până eri între strălucitul popor francez și oamenii, perfect cinstiți, de altfel dar puțin prestigioși din capul său. Mediocrități vanitose ca Felix Faure și indivizi prea bruoni ca Loubet și Fallières nu îl reprezentau decât în mod insuficient. Ori cât ne-am spune că oamenii aceștia au înfățișat Franța, nu ne putem opri de a considera cu o oarecare deziluzie faptul că ei nu se deosebesc de restul muritorilor nici prin talent, nici prin vre-o calitate personală rară. Imi inchipuiesc că monarhii Angliei, ai Rusiei și ai Spaniei etc. au încercat această senzație în vizitele și primiriile lor protocolare, cu președinții Republicii Franceze.

Cu totul altfel e reprezentată Franța când în capul ei stă un Raymond Poincaré. Om de talent, membru al celei mai ilustre academii din lume, personalitatea lui stă cu mult deasupra celorlalți, și inteligența, știința lui se impun tuturor cari au deaface cu dânsul, fie ei regi ori împărați. În momentele de convorbire intimă, dela șef de stat la șef de stat, adică dela egal la egal, monarhul uită că poartă coroană și președintele Republicii uită că nu o poartă, când afacerile pe cari le tratează urmează un așa curs, încât ei să nu vadă unul în celalalt decât două simple ființe omenești. În acest caz, când burghezul care reprezintă un popor este un om mai talentat decât regalul său interlocutor, acesta din urmă suferă, fără de voia sa, influența superiorității celui dintâi. E de prisos să adăugăm câte avantajii decurg pentru țara reprezentată de burghez, când președintele burghez e superior ca om, suveranului cu care se întreține.

Situația aceasta a ore azi în Europa d. Raymond Poincaré.

Am căutat să evit totdeauna a vă vorbi în această cronică de crime și alte grozâvii de acest fel. Numai când cazul a prezintă vre-un interes oșebit, social ori educativ, mi-am făcut o datorie de a-l menționa. Așa ați aflat pe vremuri de asasinatetele comise de minorii Tissier și Desmarest cari au ucis pe un incașator ca să-l jefuiască, precum și de crima copiilor Jacquard și Vanny cari au strâns-o de gât pe matusa celui dintâi, tot pentru a-l fura bietul avut.

Dar cum să calificăm fapta oribilă a lui Redureau, acest adolescent de 15 ani care a ucis cu un cuțit pe patronul său, un fermier, pe soția acestuia, pe cei patru copii și pe servitoare, numai spre a răsbuna de niște observațiuni, foarte blânde de altfel, pe cari i le adresa fermierul? Redureau nu a căutat să ia nici un ban după săvârșirea crimei lui. Antecedentele lui sunt excelente, ascendenții lui nu prezintă nici un caz de degenerare, asasinul însuși e deasemeni în toate mințile lui. Cărei pricinii fiziologice se poate atribui crima lui monstruoasă? Iată ce se întreabă azi toată lumea în Franța fără a-și putea da vre-un răspuns.

Orice s'ar spune, mizerabilul adolescent nu a fost în stare normală când a măcelărit ca o bestie atâtea ființe omenești. Aceasta însă n'ar trebui să constituiească nici o senzație. Tânărul monstru nu e vrednic de nici o circumstanță atenuantă. El ar merita să fie suprimat pur și simplu ca o viperă. Faptul însă că nu este încă major, îl va împiedica de a urca treptele ghilotinei.

Imi place articolul pe care l-a scris cu prilejul acestui șir de crime inomabile, d. Lucien Descaves, distinsul publicist parizian. D. Descaves e de părere că educația prea liberă care se dă azi copiilor francezi, e cauza pentru care aroganța lor crește pe zi ce trece.

Este într'adevăr izbitoare atitudinea suficientă și dâră pe care o au astăzi copiii în Franța. Nu odată am văzut pe străzile Parisului, ștregari de opt, zece și doisprezece ani răspunzând cu o obraznicie, cu o îndrăzneală revoltătoare la observațiunile blajine pe cari li le adresau persoane înainte în vârstă. Nu spun că toți copiii francezi sunt astfel — din ferice. Aceia cari primesc în casa părinților lor o educație îngrijită sunt delicați și respectuoși. Nu e însă rar ca, odată intrați în școală ei să piardă învățămintele de acasă,

Morala laică modernă, spiritul prea pozitiv al programelor școlare și al învățătorilor sunt departe de a ajuta la înfrânarea scelbategelor instincte primitive!

C. R. B.

Scrisoare din Roma.

Fierbere electorală în toată Italia. — O operetă nouă de compatriotul nostru Darclée. — Iarăș principesa Luiza de Saxonia.

— Dela corespondentul nostru. —

Roma, 16 Octombrie.

Pe măsură ce alegerile se apropie, lupta electorală devine mai febrilă. Lărgirea sufragiului, aducând noi elemente la vot, propaganda printre aceste noi elemente este cu atât mai vie, cu cât mulți din noii votanți nu au făcut până acum politică, și prin urmare, votând cu un partid sau cu altul, în viitoarea cameră italiană se vor vedea surprize. Căci, o mare parte din noii alegători sunt țărani și la țară, influența clericală este în Italia foarte mare; din această pricină, partidele „avansate”, socialiști, radicali, dinastici, se tem ca să nu iasă în cameră un prea mare număr de deputați clericali, ceea ce ar sdruncina situația multor partide și ar influența mult și asupra politicii generale a guvernului.

În Italia, încă din epoca carbonarilor, lupta se duce uriașă contra clericalilor și a curentului clerical. În ultima cameră, nu au fost decât 17 deputați clericali, din totalul număr de 508 deputați, deci curentul clerical a fost înfrânt peste tot în întreg regatul. Acum, cu noua lege electorală, sunt temeri și prognosticuri, că numărul deputaților clericali să crească. De aci luptă strânsă între partide și mai ales între socialiști și clericali. Ba cum firea italienească este iute, în întreaga țară se semnalează violențe, cari, din nenorocire, se sfârșesc cu gloanțe de revolver și cu înjunghieri. Dacă cineva ar face o statistică a tuturor vicimelor alegerilor actuale din Italia, ar ajunge la trista constatare a unui însemnat număr de morți și și mai însemnat de răniți. Și nu este păcat, ca atâtea vieți, cari ar putea fi folosite într'alt fel patriei și familiei, să se risipească pentru niște idei politice de ordin pur de partid?

*

Și pe când lupta electorală se mărește din ce în ce, cu venirea toamnei, teatrele încep să-și deschidă porțile publicului amator de artă și pe scene, producțiuni noi, fructele verei, încep să răsară și să se supuie aprobării publicului.

O producție nouă de artă, o operetă, s'a reprezentat acum pe scena teatrului *Nazionale* din Roma, datorită tânărului muzicant român *Darclée*.

Ivan Hartulari-Darclée este fiul doamnei Darclée, celebra soprană română, care a fost una dintre celebritățile muzicale mondiale, și o glorie a neamului nostru. Domnul Darclée, compozitorul, este la a doua operetă reprezentată pe scenele italiene. Anul trecut i s'a reprezentat cu mult succes opereta *Capriciu antic*; anul acesta, cetățenii din Roma, au fost chemați să se pronunțe asupra celorlalte lucrări ale sale, opereta *Amor mascat*.

Publicul a primit cu multă plăcere această lucrare și a aplaudat mult muzica drăgălașă, care deși nu este în total originală, dar are multe calități orchestrale și multe motive grațioase.

Dat fiind că autorul este la începutul dezvoltării sale, speranțele ce se pun pe acest maestru sunt mari și suntem siguri că cu vremea, Darclée va fi o altă glorie a neamului nostru. Păcat numai că numelui său i-a dat un aer mai mult rusesc, și prea puțină lume știe că dânsul este Român.

Și pentrucă vorbim de operete, să vă spun că principesa Luiza de Saxonia, celebră prin divorțurile și prin aventurile sale de dragoste, a scris libretul unei operete, *Printesa bizară*, al cărei subiect e luat din viața aventuroasă a autoarei. Muzica acestei operete a scris-o actualul bărbat al printesei,

*) Intârziată din lipsă de spațiu. Red.

Atelier modern pentru curățirea hainelor.

Curățire modernă și foarte frumoasă a hainelor de sadă, batist, eponge, pânză etc.

Se primește spre curățire și călcare haine de bărbați.

Vopsire modernă de haine în culori la modă.

Knapp Sándor, Arad

Institut de vopsitorie, curățire chimică și spălarea cu aburi a albiturilor.

Local de primire: colțul străzii Weitzer János, vis-à-vis de posta principală. Stabilimentul: str. Magyar-utca nr. 26. — Comenzile din provinciile se execută prompt și conștiințios. Ka 1247

Toselli. Un editor din Milan a cumpărat această lucrare, și contrar tuturor știrilor publicate prin ziare, opereta se va reprezenta în curând în Italia.

Se zice că, în afară de scenele din viața sa proprie, prințesa Luiza de Saxonia a pus în operetă multe persoane dela curtea regatului Saxoniei, dintre cari unele sunt puse în caricatură.

I. T. Alian.

Frământările din Balcani.

— Intervenția Austro-Ungariei și Italiei. —

Arad, 18 Octombrie.

Din Viena se anunță că ambasadorul italian, ducele de Avarna, a avut alaltăieri o lungă conferință cu contele Berchtold relativ la ocuparea teritoriului albanez de trupele sârbe. În cercurile austriace bine informate se declară că cei doi bărbați de stat au conferit asupra intervenției ce o vor face Austro-Ungaria și Italia, în caz când Serbia nu ar respecta hotărârile conferinței ambasadorilor din Londra.

La Viena se asigură că nota ce o va adresa guvernul sârb marilor puteri relativ la necesitatea ocupării unor puncte strategice în Albania, nu va putea modifica hotărârea Austro-Ungariei și Italiei, cari nu vor tolera modificarea graniței Albaniei. Ziarul „Reichspost” declară că dacă Serbia nu va ceda, Austro-Ungaria și Italia vor interveni imediat.

Ce privește tronul Albaniei ziarul „Tribuna” din Roma află din Valona, că principele Achmed Fuad și-a câștigat noi aderenți printre notabili albanezi.

Cea mai mare parte dintre notabilii albanezi sunt însă convinși că numai un prinț european va putea asigura prosperitatea țării. Viitorul domnitor trebuie să vină însă cât mai curând căci conflictul între Ismail Kemal bey și Essad pașa se înăsprește zilnic și la Durazzo se crede chiar că vor avea loc în curând ciocniri cu trupele lui Ismail Kemal.

Cu toate înrângerile suferite de Albanezi, ei nu se dau încă bătăuți și continuă să lupte atât împotriva Sârbilor cât și a Muntenegrenilor, crezând că vor putea, câștigând o bătălie, să ia un avantaj asupra celor două armate.

Trupele muntenegrene, după raportul pe care comandantul lor l-a înaintat regelui Nikita n'au trecut frontiera Albaniei autonome. Pozițiile ocupate de armatele muntenegrene sunt dincoace de această frontieră și ele nu vor fi părăsite decât în clipa în care pericolul incursiunilor albaneze ar dispărea.

Serbia nu va evacua pozițiile recucerite.

Belgrad. — Presa din Belgrad declară în unanimitate că Serbia trebuie să ceară cu insistență menținerea pozițiilor strategice. Atitudinea guvernului e aprobată. Ordinul de zi al regelui care spune că *trupele să rămână în pozițiile cucerite până la rezolvirea chestiunii frontierelor albaneze*, denotă că *evacuarea acestor pozițiuni nu se va face nici chiar în cazul unei intervenții din partea puterilor* și se speră că în curând se va ajunge la o soluție favorabilă Serbiei. La aceasta vor da ocazie și eventuale neînțelegeri dintre marile puteri.

Presa rusofilă afirmă că Rusia aprobă punctul de vedere al Serbiei. Se pun mari speranțe în ministrul Rusiei la Belgrad, Hartwig, care după o absență de două luni și-a reluat postul.

Cercurile militare declară că li-e imposibil să evacueze teritoriile recucerite. În același sens a vorbit și ministrul de război deputaților.

Intărirea pozițiilor ocupate de Sârbi.

Viena. — „Südslavische Korrespondenz” află din Belgrad că comandantul armatei a trimis noui tunuri de mare calibru la Prizrend și Koprulți. În cercurile militare se spune că Serbia fortifică pozițiile ocupate în Albania. La Belgrad au sosit azi mulți răniți.

Stare de asediu la Monastir.

Roma. — Se confirmă știrea că guvernul sârb ar fi proclamat stare de asediu la Monastir, arestând pe câțiva fruntași bulgari și albanezi.

Lupte între Muntenegreni și Albanezi.

Cetinje. — După comunicațiunile oficiale, Albanezii au mai atacat anteposturile muntenegrene; Muntenegrenii au avut 8 răniți și nu au putut încă să se concentreze și să ocupe pozițiunile cele mai însemnate.

Roma. — La Cetinje se asigură că Muntenegrenii ar fi respins pe Albanezi pe tot frontul Gussinje-Diakra. Luptele s'au suspendat din cauza cetei dese.

Lupte sângeroase între frați.

Atena. — Se anunță din Valona și Grosso: Essad pașa vrea să proclame Albania republică, iar pe sine să se pună în fruntea ei. Ministerul de război a primit o telegramă dela comandantul garnizoanei grecești din Ianina în care se spune că *între trupele guvernului albanez și cele ale lui Essad pașa au avut loc mai multe ciocniri sângeroase, cari toate s'au sfârșit cu înfrângerea trupelor lui Essad*. Essad pașa a cerut intervenția amiralului englez Burney.

CONFLICTUL GRECO-TURC.

— Grecia leagă mari speranțe de intervenția României. —

Arad, 18 Oct.

Ce privește conflictul greco-turc în cercurile din Berlin se observă oarecare neliniște. Ceeace contribuie la aceasta sunt următoarele fapte: mai întâiu, ordinul de zi al regelui Constantin, care a spus trupelor sale: „am încă nevoie de voi pentru a asigura în mod definitiv ceea ce am dobândit cu prețul atâtor sacrificii”; apoi, intrigile pe cari le urmează la Constantinopol generalul bulgar Savoff și, în sfârșit, impresiunea de neîncredere — nejustificată, poate — care domnește la Atena cu privire la demobilizarea turcească. Din informațiunile pe cari cabinetele străine le-au căpătat dela Atena, reiese că guvernul grec este foarte sceptic cu privire la sinceritatea demobilizării turcești. Aceste știri spun că demobilizarea nu se face decât parțial și că nu are alt scop decât să licențieze trupele lui Abuk pașa, ale cărui sentimente ostile față de membrii comitetului june turc sunt în deajuns cunoscute.

Un eminent fruntaș al coloniei elene din București, care având ocazia a convorbi zilnic cu d. Papadiamandopulos, ministrul Greciei la București, și cunoaște toate culisele conflictului greco-turc, — a făcut unui ziarist român următoarele declarații:

„Atitudinea guvernului turc și în special a comitetului june turc, în fruntea căruia stau Talaat-bey și Enver-bey este față de Grecia și Serbiei. Chestiunea insulelor nu este decât un pretext. În realitate Turcii voesc să provoace un război cu Grecia, în care să fie apoi atrasă și Serbia cu scopul de a se obține dela puteri autonomia Macedoniei.

Turcii și Bulgarii nu se pot împăca cu ideea ca Macedonia să aparție altora, de aceea au născocit acuma chestiunea autonomiei.

Este un lucru cert: guvernul turc trăgăneață mereu tratativele și în timpul acesta trimite mereu trupe în Tracia. Faptul acesta singur este de natură să confirme bănuielile despre existența unei alianțe secrete între Turcia și Bulgaria.

Astfel, după toate probabilitățile, ne găsim în fața unor noi complicațiuni. Părerea mea este că *dacă Turcii ar ataca pe Greci și pe Sârbi, nici Bulgarii și Albanezii nu vor rămânea în expectativă*. O singură rază de speranță mai licărește în aceste tenebroase combinațiuni: că uneltirile turco-bulgare au de scop să desființeze pacea dela București, ceea ce nu credem că va permite România, ori care ar fi interesele în combinațiunile unor anumite mari puteri cari trag sforțile din umbră.

România s'a arătat ca o putere de mâna întâia, cu o voință fermă, și cu mijloace suficiente de a și-o impune. Statele balcanice, nu mai pot,

pe viitor nesocoti acest factor care deține în mâinile sale pacea balcanică.

Popoarele din toate părțile balcanice cari au nevoie de reculegere, în urma suferințelor ce au îndurat-o vor binecuvânta-o și aceasta va fi cea mai bună răsplată pe care o va căpăta România pentru atitudinea sa dreaptă și înțeleaptă”.

Mișcarea trupelor turcești în Tracia.

Viena. — „Südslavische Korrespondenz” află din Constantinopol: Cartierul general al armatei turcești a fost schimbat dela Baba-Eski la Adrianopol, unde generalisimul Izzet-pașa împreună cu statul său major a sosit chiar de pe acum. Grosul trupelor din Tracia s'a întors dela nord la est. Spre cartierul general au plecat 12 mii de oameni.

Intendența continuă pregătirile cu multă febrilitate.

Turcii se tem de o lovitură asupra Dardanelor.

Roma. — Ziarul „Popolo Romano” comentând știrea că Turcia ar lua măsuri pentru a îngădi trecerea vapoarelor din Dardanele, crede că aceasta ar arăta că Turcia se teme de o posibilă lovitură din partea Grecilor asupra strâmtoarelor.

Monument lui dr. Petru Pipoș *).

Dela Reuniunea învățătorilor dela școlile populare conf. gr. or. rom. din protopoplatele Timișoara, Belinț, B.-Comloș și Lipova.

APEL ȘI RUGARE.

E un adevăr necontestat, că numai acel popor va câștiga stima și simpatia lumii culte, care a probat, că știe stima și aprecia meritele propriilor săi bărbați. În special pentru noi Români este cu mult mai obligator acel cult, știind, cât de restrâns este numărul celor devotați.

Două sunt sublimatele inspirațiuni — zice C. Eötvös — ce ofer generațiilor vii puterea morală, spre dragostea cătră lucrarea încordată; una e cultul fidel al suvenirilor momentelor de mărire din trecut, iar a doua: *cultul neadormit al speranțelor în viitor*.

Din aceste se plămădește conștiința națională, de care nimenea nu poate abziice, decât numai o națiune, care de sine s'a destinat pentru mizerie și servilism.

Cum vom inspira generației de azi putere pentru o acțiune serioasă și demnă, dacă nu vom reînvia memoria acestor umbre mărețe!

Să vază tinerimea prezentă și cea viitoare, că ținem de prima datorie morală a ridica cultul bărbaților meritați ai neamului, și putem privi cu speranță în viitor, că acel cult va crea tot atâtea genii și apostoli devotați cauzei noastre culturale.

Abia au acoperit bulgării reci corpul neinsuflit al distinsului pedagog Dr. Petru Pipoș și noi, numai acum începem a ne da seama de goul ce acest apostol l-a lăsat în urma sa.

Reuniunea învățătorilor bănățeni, apreciind meritele deosebite ale acestui mare pedagog, în ședința comitetului de azi, a decretat ridicarea unui monument lui Dr. P. Pipoș, în grădina seminarului arădan.

În acest scop apelăm la sprijinul material al neamului, pe care îl conjurăm și rugăm să deie dovezi că însuș se cinstește pe sine, cinstindu-și fiii săi vrednici.

Apelăm la sprijinul clericilor și mirenilor, apelăm la sentimentul frățesc al tuturor profesorilor, învățătorilor și cărturarilor neamului, rugându-i să trimită contribuțiile lor benevole casarului reuniunii, dlui Aurel Sepa învățător la Temesfüves.

Apelăm în special la dragostea de fii sufletești a numeroșilor elevi ai scumpului decedat, rugându-i a contribui pentru acela, din a cărui lumină și-au îmbogățit cunoștințele, și au pus temelie viitorului, a existenței lor.

Nu cred, că nu vor fi cel puțin 100 de elevi vrednici de numele părintelui lor sufleteș, cari

*) Toate ziarele românești sunt rugate a reproduce acest apel, Iscălătorii apelului.

să nu sacrifice câte 10—20 coroane pentru monumentul lui Dr. Pipos.

Timișoara, din ședința comitetului ținută la 2/15 Octombrie 1913.

Nicolau Nicorescu,
secretar ad hoc.

Iuliu Vuia,
președinte.

Lupta în comitate.

Congregația comitatului Caraș-Severin.

Lugoj, 16 Octombrie.

Mercuri, în 15 Octombrie, s'a ținut congregația ordinară de toamnă a comitatului Caraș-Severin. Conducerea administrației comitatului făcuse în vederea acestei congregații mari pregătiri pentru — a furniza încredere guvernului Tisza. Necazurile, durerile economice și culturale, starea desperată a populației au fost chestiuni de o importanță numai de a doua mână, peste cari se trece fără a pierde multă vorbă, cu graba caracteristică organelor administrative din această țară. Singuri doar oratorii români i-au mai readus în memorie conducerea administrației, în accente energice, că ea mai are o altă datorie cu mult mai mare, decât a se îngriji numai de furnizarea votului de încredere.

Congregația a fost deschisă de către prim-comitele Dr. Zoltan Medve.

Intrându-se în ordinea zilei se propune votarea unui arunc comitatens de 7 procente și adică 1 procent pentru gospodăria comitatensă și 6 procente pentru a acoperi deficitul fondului de penziune.

Di Dr. G. Dobrin cere să se refereze și românește propunerea, care cerere vicecomitele Aurel Issekutz o și împlineste.

Se votează apoi propunerea, Români fiind contra părții a doua din propunere.

La raportul vicecomitelui ia cuvântul Dr. Valeriu Braniste și arată cum sărăcirea populației comitatului ia proporții tot mai formidabile, după ce multele catastrofe elementare au nimicuit toate condițiile de trai.

Potopul, reținerea brațelor muncitoare sub arme, criza financiară silesc pe cetățeni să-și ceară pașapoarte pentru America și alte țări, dar nu li se liberează și astfel neputându-se altcum ajutama îi așteaptă foamea și cea mai neagră mizerie. Intre aceste împrejurări extraordinare organele administrative e drept că vin în ajutorul poporului, dar numai până când nu se ivește vre-un interes de partid, când nu mai cunosc nici o milă și pun în aplicare marelă aparat de înmuiare a poporului, ca astfel să nimicească și ultima credință din sufletul lui că trăiește într'un stat constituțional. O dovadă este aceasta și cele ce se petrec în cercul pretorial Sasca, din a cărui frunte a fost organizat din cauza incapacității lui, Korkán, pentru ca apoi duhul lui rău, fiind impus de deputat, să neliniștească și pe mai departe pe bieții oameni, pe a căror cap s'a năpustit dela holeră și inundații până la pedepsele administrative toate nenorocirile. Prin satele din acest cerc se plimbă jandarmii și pun la răvaș pe toți cei luați la ochi, fie că nu și-a curățit gunoiul, fie că nu este distanța statutară între edificii și materialul incendiabil. In baza răvașelor jandarmerești, descinde la fața locului apoi fibirăul luând o diurnă de 20—30 coroane de pe bieții oameni, pe cari îi pedepsește cu duiumul, rezervându-și executarea pedepsei în conformitate cu atitudinea politică a celor năpăstuiți.

In comuna Iertof prin două sentințe mai recente au fost pedepsiți 31 de locuitori din motivele amintite. Din aceștia 15 cu câte 1 coroană ori recluziune de 3 ore, 7 inși cu 40 cor. ori recluziune de 2 zile și 10 inși cu 80 coroane, ori recluziune de câte 4 zile pe spesele proprii. Fibirăul a privit ca moment atenuant, că anul acesta a fost greu, dar numai la unii din cei pedepsiți, iar la ceilalți ca moment agravant. Deosebirea aceasta desigur numai „registrul secret al conduitei politice” ne-o va putea explica, mai luând în considerare încă că cu pedepsele mai grele au fost loviți cei mai săraci.

Își sfârșește discursul rugând pe vicecomite să scape poporul de năpasta ce-i vine pe biet capul lui dela oamenii administrației.

Marele proprietar din Rădmănești Iuliu Toth protestează împotriva abuzurilor, ce se fac cu exercițiile de tir ale artileriei la Balinț în dauna populației și cere amânarea acestor exerciții, iar poporul să fie despăgubit.

Dr. Gh. Dobrin arată cauzele mării neîncredere ce o are poporul în funcționari. Aduce ca exemplu cazul notarului Bribettye din Ciclova, care pentru multe abuzuri, în loc de a fi desțituit, pentru serviciile lui politice a fost pedepsit numai cu 300 cor. Intre astfel de împrejurări nu e mirare că poporul n'are încredere în funcționari. Referitor la holeră ar fi bine să se îngrijească ca să nu se răspândească faime nebazate, cari strică foarte mult.

In urma stărilor mizerabile economice așteaptă ca guvernul să fie mai cu considerare la incasarea dărilor, decum e de prezent. Interesul țării doar nu e să prăpădească o populație la care este avizată mâne-poimâne.

Cere ca trenul accelerat dela Budapesta, care la Timișoara se preface în personal să fie continuat până la Lugoj și Caransebeș.

Fiind opriți Români în rândul trecut să vorbească despre alegerea dela Sasca, exprimă acum indignarea și nemulțămirea generală asupra modului și rezultatului acelei alegeri, la care s'a putut ajunge numai cu nedreptăți și confiscări de drept. Toate aceste dovedesc că împăcarea despre care se vorbește atâta, nu se doarește serios și sincer.

Vicecomitele A. Issekutz răspunde antevorbitorilor și declară referitor la cele spuse de Dr. Branisce că nu se poate pronunța în afacerile cari sunt în curgere, dar promite a sana nedreptățile. Asigură că pedepsele relevate din cercul Sasca nu sunt dictate din răutate sau răsunare. Referitor la exercițiile de tir din Rădmănești spune că comandamentul a refuzat amânarea lor, deși comitatul a cerut aceasta.

Răspunzându-i dlui Dobrin regretă că acesta spune vorbe grave la adresa funcționarilor și a medicilor într'o limbă vorbită de 75% procente a populației comitatului, cari sunt apte a nutri încrederea și indolența oamenilor.

D. Dr. G. Dobrin protestează că ar fi vorbit rău despre medici, ci a vorbit numai despre raportul dintre funcționari și popor, pentru ce vicecomitele ar trebui să-i fie mulțămitor.

Urmează scene agitate, protestându-se din partea guvernamentalilor.

Restabilindu-se liniștea vice-comitele își continuă răspunsul declarând că s'a dat ordin, ca dările să se încaseze cu cruțarea cea mai mare, iar în locurile năpăstuite să nu se încaseze de loc. A intervenit la ministerul de comerțiu în chestia trenului accelerat și a primit promisiuni favorabile.

Mai vorbesc în chestie personală Dr. Haus și Dr. Mladin, iar Dr. Dobrin protestează împotriva intervertirii înțelesului clar al vorbelor lui.

Luându-se în dezbateră raportul vicecomitelui se trece la propunerea comitetului permanent, ca guvernul Tisza să fie salutat cu o moțiune de încredere.

Președintele partidului guvernamental din Lugoj, Dan. Nikolits ridică în ceruri meritele cabinetului Tisza și pledează pentru votarea încrederii.

Dupăce vorbește și justhistul Dr. M. Rottenberg care arată cât rău a adus guvernul lui Tisza pe țară și înaintează o moțiune de neîncredere, ia cuvântul Dr. G. Dobrin.

El are impresia că contele Tisza anume umblă să primească comune de lauri din partea comitatelor. Declară că lupta Românilor se îndreaptă, nu împotriva unei persoane cum o fac Ungurii ci împotriva sistemului care tinde la desființarea lor, și astfel nu pot vota pentru moțiunea de încredere. Guvernul până acum n'a dat nici o dovadă, care ar îndreptăți ca Români să dea o importanță cuvintelor lui mormitoare. Din contră, pare, că guvernul prin aceste voiește să-i sperie numai pe conaționalii lui con-

trari, ca ou puteri unite să se arunce asupra Românilor. Din toate actele guvernului reiese numai tendința pentru statornicirea actualului sistem sub care gem toți cetățenii. Consecvent liniei de conduită de până acum și în conștiința datoriei ce o impune lupta susținută ca partid național român, împotriva sistemului dominant exprimată neîncrederea Românilor față de actualul guvern. Declară însă că aceasta nu înseamnă că Români și-ar fi pierdut credința că vor veni și alte vremuri, cari vor înfăptui mult dorita egalindreptățire și încrederea reciprocă dela popor la popor. Căci spiritul timpului își sparge cale cu putere de dinamită.

Incheindu-se desbaterea membrii congregației neinițiați fiind târziu încep să se imprăstie. Acum a venit însă surprinderea. Oamenii comitatului au cerut votare nominală. Sala s'a umplut deodată cu vre-o 256 maneluci. Votându-i guvernului Tisza încredere față de 6 voturi contra: 5 românești și 1 justhist.

După o scurtă pauză, continuându-se ședința s'au rezolvit apoi în fugă și celelalte peste 300 obiecte puse la ordinea zilei.

Pentru monumentul lui Vlaicu.

Arad, 18 Octombrie.

Colecta domnișoarelor Alexandrina Pletosu și Elena Scridon din Bistrița, (suma: 281 cor.):

Familia Pletosu, Dr. Pahone, Maria Dr. Pop, Familia Dr. Tripon, Familia Dr. Iulian Pop, Dr. Victor Moldovan câte 20.—, Familia Tofan, Familia Budușan, Ioan Corbu, Dr. Loginu, George Linul, Familia Dr. L. Scridon, Familia Dr. V. Onișor, Reuniunea gr. or. rom. de înmormântare din Bistrița câte 10.—, Ștefan Poruțiu, Maria Dr. Ciuta, Dumitru Baican, Const. Lupoae, Ioan Sas, Dr. Alexandru German câte 5.—, Dr. Ioan Monda, Emil A. Chiffa, Dr. Candale, Ioan Petringel câte 4.—, Ilarion Pahone, Elvira Candale, Theodor A. Bogdan câte 3.—, George Curtean, Valeria Man, Gaby Moldovan, Maria Borda, Iuliu Podoabă, Nicolae Opreșiu, Dimitrie Rebreanu, Dr. Anch. Pop câte 2.—, George Cira, Aurel Belteag, Regina Ghița, Nicolae Ghihina, Elsa Tabowitsch, Petre Poruțiu, Anuța Colceriu, Emil Bușitia, Valer Poruțiu, Gavril Bochiș câte 1.—.

Colecta elevilor seminarului „Andreian”, secțiunea pedagogică 13.50

Colecta Românilor dela fabrica din Borșnieu, (colectant Ioan Crișan) 8.10

INFORMAȚIUNI

Turneul V. Antonescu.

— Prin telefon. —

Arad, 18 Octombrie.

Oaspeții Thaliei române ardelenă deșteaptă pretutindeni un elan de nedescris. Turneul lor lasă pas de pas, în urmă-le valuri de entusiasm, dimpreună cu generale regrete pentru efemeritatea clipelor de fericire ce risipesc cu o muni-ficentă proprie artei frumoase.

La Sebeșul-săsesc,

după cum am anunțat, artiștii noștri au sosit Miercuri după amiază, așteptați de mult popor și de toți intelectualii din partea locului. Era zi de târg și împrejurarea aceasta a mărit numai afluența.

Un țaran, venit de departe, tocmai dela Sibiel, de dincolo de Săliște, a exclamat în admirația covârșitoare ce l-a cuprins:

— A dat Dumnezeu să văd cu ochii „Deșteaptă-te române”!

S'au jucat „O noapte furtunoasă”, de Caragiale; „Puiculița”, comedie franceză — și „Sacrificiul” de Roberto Bracco. Brezeanu, în Nae Ipingscu, Ciucureasca, apoi V. Antonescu (în Rică Venturiano) au avut creații splendide. Tot așa Costescu și dna Maria Antonescu în „Puiculița”. Ansamblul a fost desăvârșit.

Joi seara a avut loc un banchet cu sute de tacâmuri. Au salutat pe oaspeți protopopii Dr. Sebastian Stanca și Ion Simu. Li s'a răspuns cu entuziasm din partea artiștilor.

La Făgăraș,

sosirea a fost aseară, Vineri. La gară li-a ieșit spre întâmpinare toată societatea românească, în frunte cu vicarul Iacob Popa, deputatul N. Șerban, dd. Jiga, Șenchea, Preda, Pralea etc. Părintele vicar a rostit o cuvântare caldă de primire, salutând pe trinișii artei românești pe pământul istoric al Făgărașului. Regretă că nu poate da o expresie deplină sentimentelor de cari se simt învinși făgărășenii, dar vitregia vremilor nu-i îngăduie.

Reprezentările au avut loc în sala dela „Transilvania”. A fost și aici târg săptămânal, venind mult popor și toată cărturarimea satorilor. S'au jucat „Năpasta” și „Legea iertării”.

Artiștii au fost bătuți cu flori ca și la A. Iulia, Blaj și Sebeș. A urmat după reprezentare banchet, toastând protopopul Borzea, vicarul Popa, Dr. Șenchea. Azi, Sâmbătă seara se vor juca alte piese din repertoriu.

La Orăștie,

plecarea va fi dimineață. Mâne după amiazi artiștii dau un matineu pentru țărănime. Seara se va juca „O noapte furtunoasă” și apoi altele.

Afluența e foarte mare. Toate biletele sunt vândute chiar de azi.

În Arad.

După cum se știe, în Arad, artiștii noștri vor da trei reprezentări, în trei seri consecutive și anume în 28, 29 și 30 Octombrie st. nou. Reprezentațiile se vor da în teatrul orășenesc, cu prețurile obișnuite.

Spre orientarea publicului dăm la vale prețul locurilor:

Loje mare prosceniu (3)	16 cor.
Loje mare la mijloc (5)	14 cor.
Loje parter ori etajul I (29)	12 cor.
Loje mare etajul II (2)	11 cor.
Loje etajul II (12)	7 cor.
Jilț parter rândul 0, 1, 2, 3	3 cor.
Jilț parter rândul 4, 5, 6, 7	2.50 cor.
Jilț parter rândul 8, 9, 10, 11, 12, 13	2 cor.
Balcon etaj II rând 1	1.80 cor.
Balcon etaj II rând 2—3	1.30 cor.
Balcon etaj II rând 4—5	1 cor.
Etajul III rândul 1	1 cor.
Etajul III celelalte rânduri	0.60 cor.
Galerie la mijloc	0.30 cor.
Galerie de margine	0.20 cor.
Scaune în orchestră	3 cor.

Deoarece se prevede o mare afluență, rugăm On. public românesc să-și procure de cu vreme biletele de intrare. Pentru loje și jilțuri se primesc prenotările la *Librăria Concordia* în Arad, dacă se va trimite prețul locului. Biletele prenotate se vor putea lua dela *Librăria Concordia* până în 28 Octombrie st. n. la orele 5 d. a. De aci înainte biletele se vând numai la casa teatrului. Piese se vor publica în numărul viitor.

Am intervenit ca prețurile camerelor, la cele mai multe hoteluri, să se reducă pentru zilele de 28, 29 și 30 Octombrie. Numele acestor hoteluri se vor publica tot în numărul nostru viitor.

Centenarul luptei naționale la Lipsca.

Arad, 18 Octombrie.

Invingătorii dela Lipsca din 18 Oct. 1813, mai cu samă Germania care are partea leului în acea victorie, sărbătoresc în stil grandios, cu un entuziasm și cu o mândrie sfidătoare, uriașa luptă a națiunilor. Apar volume după volume, tablouri după tablouri părăsesc atelierele apar colecții de versuri într-o apoteoză a aceluia sângeros „1813”.

De-un an aproape, revistele ilustrate germane aduc mereu scene din războiul de eliberare, scene cari preamăresc tăria poporului și dau coloraturi hiperbolice calităților rasei germanice.

Din sforțările lor uriașe de-atunci, din lertele lor colosale, din încrucișările armelor, din bălțile roșii ale sângelui lor, s'a născut marele imperiu de azi.

Profesorii, cari zilnic și încăpăținați aruncau de pe catedre fulgere împotriva lui Napoleon le-au dat liniștea celor ce azi trăiesc o viață întreagă în laboratoare. Acea mare generație a tăiat drumul pe care azi merg cu calcul urmașii lor.

Mocnea în toată înțința poporului dela împărat până la cel din urmă țaran, o ferebă selbatică și impetuoasă, și ferocitatea robiei își aștepta ceasul. Dezastrul din Rusia le-a adunat toată forța și-o țară întreagă sta gata... Ura și furia își așteptau deslănțuirea de otravă. O forță irezistibilă, un cutremur uriaș de libertate îi împingea înainte și Lipsca trebuia să însemne un dezastru pentru Franța.

La Lipsca, acolo s'au întâlnit gloriosii soldați francezi cu robia poporului german și tunurile lui Napoleon s'au zdrobit în piepturile sătule de înfrângeri, setoase de libertate. Cazacii feroci ai țarului Alexandru, viguroșii nemți și războinicii de toate neamurile ai Austriei au câștigat o învingere grea după atâtea înfrângeri zdrobitoare. Acolo între primii, cari au deschis focul împotriva marelui împărat, acolo se agitau și mulți voinici din țara turmelor cu oi, credincioși pajurei. Acolo au căzut grănițeri după grănițeri pentru patria lor ingrată. Acolo a luptat între altele și regimentul românesc din Arad.

Lipsca! Unul din ultimele acte ale tragediei celui mai mare căpitan de pe pământ.

După uriașa luptă, trecând prin noapte pe calul său alb Cezarul și-o îi văzut poate mai grozavă ca oricând nedreptatea ce-o impune continentului.

Individualitatea lui titanică s'a jucat cu secolul său ca și cu o minge, s'a jucat cu popoarele, s'a jucat cu istoria. Ingrigindu-se de mormântul Europei, el nu s'a gândit la mormântul său niciodată... Suflet de-o generozitate excesivă, el a purtat războaie după războaie pentru strălucirea unui tron, și din toate sărbătorile fastuoase ale Germaniei învingătoare, dintre toți generali ei „geniali”, seridică majestoasă azi și atotstăpânitoare figura Marelui Bonaparte și inconștient toate sărbătorile lor sunt o apoteoză a lui.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță vreme statornică.

Prognostic telegrafic: vreme statornică.

Temperatura la amiazi a fost de 12.0 C.

Pentru fondul ziaristilor au intrat la administrația noastră 30 coroane dela d. Dr. Iulian Cârje adv. în Făgăraș și soția născ. Eugenia Furcă.

Noul ambasador austro-ungar la București. O telegramă din București anunță că în cercurile de acolo se afirmă că în calitate de ambasador austro-ungar la București va fi numit în curând baronul *Vladimir Giessl*, actualul ambasador austro-ungar din Cetinje.

Populația bulgară din cadrilater în mare fierbere? Din București ni se anunță că d. general *Culcer*, comandantul corpului V de armată, care ocupă noua Dobrogea, a trimis ministerului de război un raport arătând că populația bulgară din provincia anexată E în MARE FIERBERE, FIIND AGITATĂ DE CETELE DE COMITAGII.

În urma acestui raport, MINISTERUL DE RASBOI A HOTĂRIT SĂ ÎNTĂREASCĂ FORȚA ARMATĂ A ACESTUI TERITORIU, trimițând patru batalioane de infanterie, luate dela regimentele din țară, două escadroane de cavalerie și un regiment de artilerie.

Ministerul de război a mai hotărât cu în corpul V de armată contingentele cari urmează să treacă în concediu pe ziua de 1 Noemvrie să mai fie ținute sub arme, spre a nu se produce goluri în rândurile unităților de trupe, cari se găsesc cu garnizoana în teritoriul anexat.

Reorganizarea cavaleriei și artileriei române. Săptămâna viitoare marele stat major român va înainta ministerului de război proiectul pentru reorganizarea cavaleriei și artileriei. Proiectul a fost inspirat de cele mai moderne metode încercate și reușite în armatele Germaniei și Franței, la cari s'a adăugat experiența comandantilor români în marile manevre și pe câmpul de operații din Bulgaria.

Pegoud zboară în Germania. Din Berlin vine știrea că aviatorul francez Pegoud va executa faimoasele sale sboruri în ziua de 31 Octombrie în aerodromul din Drezda. Până acum s'au înscris 40 de persoane ca pasageri, între cari și 11 femei.

Arimahndrit bulgar aruncat în mare. Din Sofia vine știrea, că președintele comunității religioase bulgare din Salonic armandritul Evloghi, arestat de Greci apoi imbarcat spre a fi deportat în Grecia, a fost aruncat în mare în timpul traversării și s'a înecat.

Deschiderea congresului de hidrologie din Madrid. Primum următoarea telegramă direct din Madrid: Cu mare solemnitate s'a deschis aci al IX-lea congres de hidrologie. Alocuțiunea dlui Dr. Șaabner-Tuduri, senator și delegatul guvernului român, a fost primită cu mult entuziasm.

Înfiorătoarea catastrofă a balonului „Zeppelin II.” Ieri seara a fost cos de sub ruinele balonului „Zeppelin II” și cea din urmă victimă. Și acest cadavru era total carbonizat. Locotenentul Beulen care după teribila explozie mai trăia încă, dar își pierduse simțurile seara a murit. Seara un regiment de soldați a închis pe câmpul de aviație de pe Johanisthal locul unde căzuse balonul explodat, nepermițându-i-se nimănui a se apropia de acest loc. Singur numai profesorului Parseval, renumitul constructor de baloane dirigeabile și majorului Gross, comandantul flotei aeriene, li s'a permis aceasta pentru ca să-și poată da părerile asupra cauzelor catastrofei.

Din întreg balonul explodat a mai rămas numai scheletul, care s'a împlântat adânc în pământ. Invelitoarea de aluminiu s'a topit de tot, cele 4 helice s'au sfărmat în țandăre. Numărul morților e 28. Victimele au fost duse în camera mortuară a spitalului din Tempelhof.

Comisia militară de controlă a constatat că focul a izbucnit în gondoliera dinaintea balonului, de unde a trecut apoi asupra invelitoarei. În această gondolieră se aflau 5 persoane. Celelalte victime au ars, după ce balonul căzuse la pământ.

Din suferințele Macedo-Românilor. Încă următoarele:

„Încă dela începerea fatalului război devastator din nenorocita Macedonie, noi Români, foști supuși otomani, îndurăm efectele celor mai nepomenite atrocități din partea armatei grecești, care fără cea mai mică muștrare de cuget și cu o ferocitate sălbatică — în comun acord cu antartii și cu câțiva lași criminali și trădători de neam din locurile noastre — năvălesc asupra-ne, ne jefuiesc avutul, ne calcă în picioare onoarea familiilor și pe urmă ne omoară,

GOLDMARK H.

singurul magazin de pălării budapestane pentru femei, magazin de modeluri de pălării și decouri. Prețuri fixe.

(Ka 1400-10)

Bazar de pălării.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat pălării.

A R A D, str. Deák Ferencz nr. 8.

semănând cu chipul acesta pretutindeni jalea, precum se poate constata după chipul fiecăruia din noi, adevăratul refractar al unei întregi vieți de suferințe și mizerii. Tot românismul macedonean se sbate de moarte în ghiarele vecinului dușman și cu vocea înecată de atâtea îndurări imploră cu inima zdrobită și cu lacrimile în ochi intervenția urgentă și sprijinul binevoitor al patriei mame.

Cu încheierea tratatului de pace din București, pe baza promisiunilor formale ale primului ministru al Greciei, d. Venizelos, cu toții sperăm, că se va pune odată pentru totdeauna capăt acestor prigoniri. Din nenorocire, însă, am fost amarnic desiluzionați, căci asupririle grecești merg în continuare. Spre pildă la 5 Septembrie expirat o ceată de antarți, însoțiți de câțiva soldați greci și sub conducerea a câtorva locuitori din comuna Ramna (Salonic), introdusându-se cu deasila în casa bunului nostru patriot naționalist *Iancu Dimitri* i-au omorât pe frate-său *Sterie Dimitri* și pe nepotul lor *George Sterie*, i-au prădat 700 oi, 5 cai și tot mobilierul casei, răpindu-i totdeauna și pe nenorocita lui soție *Haida*, despre a cărei soartă până în prezent nu se știe nimic.

Românii din comuna Poroi sunt zilnic închiși, bătuți și torturați canibalicește în parafisul român din această localitate. Acți Grecii în decadența lor morală degradatoare ajung până acolo încât desonorază românele și bulgăroaicele, cari au nefericirea de a cădea în ghiarele lor feroce. Cum se vede din cele sus arătate situațiunea noastră este cât se poate de critică și insuportabilă. Ne vine cu toate acestea a crede că toate aceste acte triviale și condamnabile din punctul de vedere al civilizațiunii contimporane se comit fără știrea și aprobarea guvernului grec, care cu nici un chip nu trebuie să violeze promisiunile și formalele sale angajamente față de guvernul român, lucrând în dauna propriilor sale interese. Pe de altă parte suntem ferm convinși că țara mamă ca și până acuma va binevoi și pe viitor să ne aibă sub ocrotitorul ei scut, luând măsurile convenite pentru ocrotirea și scăparea noastră”. — *Pepeleșteanu*.

Un nou transatlantic incendiat. Din Halifax, în Anglia, se anunță că în magazina vasului „Uranium” care aparține aceleiași societăți ca și „Volturno”, în drumul dela New-York spre Rotterdam, s'a declarat un incendiu. Incercările de a localiza focul au fost zadarnice. Vasul, cu două sute cincizeci de pasageri, s'a îndreptat în grabă spre Halifax, unde după intrarea în port focul a fost stins.

Demonstrații militare la Athena. Din Atena se telegrafiază, că 150 de subofițeri au inscenat mari demonstrații în fața ministerului de război. Primul ministru Venizelos a dat ordin ca demonstrații să fie tratați cu toată severitate. Mai mulți subofițeri au fost arestați și înaintați consiliului de război.

Din isprăvile sufragetelor engleze. Din Londra vine știrea că pe când regele și regina, împreună cu prințesa de Fife, se duceau să asiste la cununia prințului Connaught, un număr de sufragete a încercat să oprească trăsura regală. Sufragetele au fost imediat arestate.

Popa Brányistye János. Ni se scrie: Popa Brányistye János este osândit de judecătoria cercuală din *Cincul-mare*, sub Nr. B. 230—4 1913, la 8 zile temniță și cam la 200 cor. cheltuieli de proces. Așa cetim în foaia oficială a comitatului „Nagy-Küküllő” nr. 37 din 1913. „Iată încă un martir al națiunii, iată încă un erou național, care se jertfește pentru binele neamului, în lupta de apărare pentru drepturile poporului”. Așa vor cugeta unii, cetind această osândă, căci doară avem noi atâtea preoți harnici, cari au arătat și arată cu capul sus și cu fruntea senină, că nici temnița nu-l poate înfricoșa, când e vorba de apărarea sfintelor drepturi ale poporului, ale turmei incredințate lor.

Dar durere, aici nu este vorba de un astfel de preot, căruia poporul se închină și pe care îl cinstește așa de mult, ci e vorba aici de „*Popa Brányistye din Toarcla*” cunoscut publicului românesc după multele sale fapte neromânești, săvârșite în tovarășie cu „*stăpânii*” săi Sași, contra Românilor din Toarcla, contra școlii și bisericii lor, cari urite fapte au fost publicate în gazetele noastre: „*Românul*”, „*Gazeta Transilvaniei*”, „*Foala Poporului*” și „*Poporul Român*”, fără ca să le rectifice aceste *inlețări până azi*. Dar și fără vr'un folos pentru vre-o in-

dreptare ori către a „*Sfintei Sale*”. Căci după vorba Românului: „*lupul își lasă părul, dar năravul nu*”. Popa Brányistye își duce înainte meseria, anume a denunța mereu pe Român pe la „*stăpânii*” săi și ale slugilor. Dar toate au un sfârșit și așa și răbdarea oamenilor, cari mai înainte nu-i răsplăteau cu rău, dacă denunțările „*Popii Brányistye*” se adevereau de scornituri și minciuni.

Acum însă nu-l mai iartă. Și așa ajunsă pedeșpit cu bani pentru scornituri contra învățătorului român, că ar fi atîțat oamenii contra școlii de stat. Apoi pedesnit cu temniță fiindcă s'a purtat brutal față de acest învățător român. Și au mai fost și alte cazuri de pedeapsă de soiul acesta. Cel mai nou este acest aici înșirat, fiind osândit pentru că iar s'au dovedit de scornituri și de minciunoase denunțările lui contra fruntașilor români din sat, că aceștia ar fi sprijinit trecerea unor bieți oameni la America spre a nu muri de foame la noi. A făcut-o Popa Brányistye și aceasta bazonie, cu toate că între acești sărmani Români trecuți peste mare s'a aflat și feciorul său Valeriu. Iată caracter de om! *Un călător*.

Nouii contratorpiloare române. Ziarul „*Politische Korespondenz*” din Viena scrie că România a comandat pentru marină, la șantierul Pattison din Neapole, 4 distrugătoare de torpiloare, cari vor fi aduse la Constanța sau la Sulina, deși ca viitor port de război este desemnat Mangalia, în fața căreia se află un golf natural și este deci mai propriu pentru scopul unui port de război.

Ni se anunță din Galați: Din partea marinei militare române au plecat în Italia, Germania și Anglia, trei comisiuni de ofițeri pentru a supraveghia executarea onora din elementele cari vor servi la construcția celor patru mari contratorpiloare comandate de ministerul de război român la șantierul din Neapole.

Ziarul „Dnevnic” din Sofia anunță că guvernul român și-a luat sarcina să silească pe Greci să cedeze Bulgarilor de bună voie... Cavala, Seres și Drama!

Să stea Bulgarii pe nădejdea asta!

Vizita lui Poincaré la Mistral. La reîntoarcerea din Spania președintele Poincaré i-a făcut vizita marelui poet din Provanța, bătrânului Mistral. Această vizită a fost o minunată sărbătoare pentru Maiblanc satul natal al poetului unde a locuit el neîntrerupt din anii copilăriei până acum la 83 de ani. Mistral adânc mișcat i-a mulțumit președintelui de aceasta onoare ce i se face Provanței care de multă vreme e așa de puțin băgată în seamă.

Conducându-l prin odăi, Mistral i-a arătat președintelui o pușcă, care i-a căzut moșului său în mână la 1793 la Toulon în lupta cu Englezii.

Poincaré zâmbind observă: „Din fericire cu Englezii stăm acuma bine.”

Cum scrie Maxim Gorki. Cunoscutul scriitor rus — care se găsește actualmente în sudul Italiei — scrie foarte încet și cu multă îngrijire. Dar, particularitatea lui Gorki e alta. Pe masa sa de lucru sunt 4 feluri de cerneală; neagră, violetă și albastră. Când are să descrie un peisaj, Gorki inmoaie tocul în cerneală neagră; când are ceva revoluționar, inmoaie tocul în cerneală roșie; pentru partea lirică are cerneală violetă și pentru scenele duioase și romantice cerneala albastră. Se afirmă că influența pe care o suferă Gorki din cauza culoarei cernelei cu care scrie, este considerabilă!

O lună în canal. S'a întâmplat și asta. Lângă Martesana, la Milan, un tânăr de 18 ani Francesco Isella a fost scos din canal după ce stătuse o lună hrănindu-se cu ce aducea apa și luptându-se cu șoarecii cari l'au mușcat teribil. El povestește că adormise pe treptele catedralei în noaptea de 6 Septembrie. În somn a fost legat de trei indivizi, luat pe sus și aruncat pe gura unui canal, de unde n'a mai putut eși. Canalurile din Milan formează o rețea de mai bine de 1400 kilometri. Umblând de colo până colo, desperat, a ajuns sleit de forțe la Martesana, unde a dat de lumină.

Wilhelm II mostenește. Marele proprietar Hermann Knorr, din Karchivitz, lângă Plaunen, mort acum în urmă, și-a lăsat averea de 800.000 mărci împăratului Germaniei ca s'o consacre armatei și marinei germane. Împăratul a acceptat jumătate din avere în acest scop patriotic,

dar a renunțat la cealaltă jumătate în favoarea văduvei răposatului.

Sabia de Toledo. Cu prilejul vizitei dlui Poincaré, președintele republicii franceze în Spania, primul magistrat al Franței a primit o sabie de onoare, — o veritabilă sabie de Toledo. Pe lama acestei săbii stă gravat următorul vechiu și nobil dicton al cavalerilor spanioli:

„Nu mă scoate fără dreptate; nu mă vâra în teacă fără onoare.”

Serul pentru combaterea falinului. Chimistul Bolivier din Paris a ținut la „Societatea pentru patologia comparativă” o conferință asupra descoperirii serului pentru combaterea cu efect a otrăvii ciupercilor. Bolivier afirmă că teribila otrăvă a ciupercilor — numită falin — nu are nici un efect asupra oilor și recomandă în cazul unei intoxicații cu ciuperci, injecții cu sânge de oae, fără nici un adaos.

Un clastru din Roma ridică acuză împotriva romancierului Hall Caine. Clastrul „*Sacre Coeur*” din Roma a ridicat acuză în contra popularului romancier englez Hall Caine, care în ultimul său roman intitulat: „*Femea ce mi-o dai*” eroina își face educația în „*Sacre Coeur*” unde nenumărate familii mari engleze, franceze, americane, spaniole etc. își trimit fiicele lor. Multe descrieri din roman și mai ales caracterizarea mediului, a determinat conducerea clastrului, la o procedură energică împotriva romancierului, al cărui roman e tradus aproape în toate limbile și e foarte răspândit.

Clastrul se simte păgubit prin cele spuse în roman.

Noile ediții aduc lămuriri că clastrul din roman nu e identic cu „*Sacre Coeur*”, dar aceasta nu-i mulțumește pe cei din Roma.

Cardinalul Merry del Val care e bun prieten cu Hall Caine, a încercat fără succes să aplaneze acest conflict ciudat.

Pompe funebre americane. Un negustor foarte bogat din Portland, James Bush, era foarte amator de yacht. Simțind că va da ortul popii și-a făcut testamentul, prevăzând ca yachtul pe care făcuse atâtea călătorii să fie distrus odată cu dânsul. Conform dispoziției sale, Bush fu ars, iar cenușa lui fu pusă într'o urnă așezată în cabina yachtului favorit. În prezența câtorva sute de prieteni yachtul fu dus la larg, escortat de un vaporăș cu membrii familiei. După ce preotul cetii rugăciunile, i se făcu o gaură mare prin care năvăli apa. Și în notele unui marș funebru yachtul dispăru în valuri, împreună cu cenușa originalului proprietar.

Naturalizarea mobilizațiilor evrei din România. Ziarul „*Hajut*” din Varșovia publică un interview avut de corespondentul său din Berlin cu dr. M. Gaster din Londra, care se întorcea din România, unde fusese primit și de regele Carol. Gaster declară că a fost primit de regele României ca persoană privată, dar e sigur că până în 3—4 luni toți mobilizații evrei vor fi naturalizați. Doctorul Gaster ar fi adăugat: „Regele mi-a promis aceasta și cunosc bine pe regele României: El spune în totdeauna adevărul! Aceasta e voința lui și o va și realiza”.

Procesul colonelului bulgar Peteff. Din Sofia se anunță că în procesul contra colonelului Peteff, procurorul, colonelul Secoff, a ținut un rechisitoriu foarte violent în care a arătat că acuzatul a părăsit în mod laș brigada pe care o comanda provocând astfel o panică cu consecințe dezastruoase. *Procurorul a cerut condamnarea la moarte a colonelului Peteff*.

Cea mai puternică stațiune radiotelegrafică. Din Roma vine știrea, că regele Victor Emanuel împreună cu Marconi a vizitat stațiunea radiotelegrafică din Coltano, care va fi înzestră cu toate cele trebuitoare ca să devie cea mai puternică stațiune marconografică din Europa.

S'a regăsit tabloul lui Pinturicchio. Datorită cercetărilor neobosite ale poliției Italiene ajutată de poliția engleză la Londra s'a dat de urmele vestitului tablou a lui Pinturicchio care fusese furat dintr'o bisericuță dela țară lângă Florența și fusese trimis la Londra în fundu

unui cufăr. Prețioasa pictură se va întoarce în Italia.

Viață lungă. Mercuri a fost înmormântată în București Antița Ciupagea, care a murit în vârstă de 100 ani. Bătrâna aceasta e soția colonelului Ciupagea și mama căpitanului Ciupagea, care a luat parte la campania din 1877 — care a publicat o carte asupra războiului — și a Antiței Ciupagea, fostă societară a Teatrului Național. Antița Ciupagea a fost o mamă nefericită, a văzut murind pe toți cei 9 copii ai ei, rămânând singură până la cele mai adânci bătrânețe.

x Primul depozit românesc de PIANE, PIANINE și ARMONIURI asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici, în nuc mat sau poleit, negru, mahagon, palisandru verificabil, construcție modernă, cu preț mai ieftin ca ori unde. Transportul și pachetarea gratuite. Școalele, reuniunile de cântări și alte instituții culturale primesc favor special. **Armonii de școală** bune și solid lucrate. 10 ani garanție. Plătire în rate. **Timotei Popovici**, profesor de muzică. Sibiu (Nagyszeben) Str. Csnădiei nr. 7. (Po 890).

x Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de oroloage pentru turnuri, *Budapesta VIII. Prater 9.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați livrează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele livrate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

x Tot ce lucește, n'are viață lungă! Zi de zi se pun în circulație alte și alte noi purgative expediate în cele mai imponente pachete, dar în urma protestelor corpului medical curând dispar în negura uitării. În ciuda acestor purgative apa amară Franz Josef rămâne singura apă naturală probată și excelentă, care apă isvorește din izvoarele „Franz Josef” din Budapesta, capitala patriei noastre și așa cum iese din izvoare se pune în sticle noi, nefolosite, și astfel se pune în circulație. Apa amară naturală „Franz Josef”, care se vinde în oricare farmacie, drogherie și în prăvăliile de ape minerale mai de seamă, este recunoscută de specialiști ca un purgativ, care și pe lângă o întrebuințare mai îndelungată nu-și pierde excelența efect și astfel e foarte potrivită pentru încetarea incuierii învechite a scaunului. A fost încercată și recunoscută de cel mai excelent purgativ de către învățați și scriitori eminenți, ca: Banmberger, Biermer, Cantani, Gerhardt, Giovani, Klebs, Kraf-Ebing, Kussmanul, Leube, Leyden, Nussbaum, Porzo, Rokitansky, Scanzoni, Semmola, Senator, Spiegelberg, Zweifel și alți savanți ai științei medicale. Hi 821

x Prima fabrică ungară de stampile, atelier artistic pentru gravuri și turnătorie de metale, fabrică mecanică de mașini, *Budapesta VIII Futó-utca 7.* Stampili, firme, aliaje de metal și fer. E 1358.

x Stîm. Domni! Vranici și Taus Neoplanta. În suma aceasta Vă trimit din partea comunei bisericesti prețul ornatelor. Atât eu cât și credincioșii de aici, cari le-au văzut până acum sunt pe deplin mulțumiți, pentru ce primiți recunoștința și mulțumita noastră. Pe viitor încă vom comanda la D-Voastre ceace avem lipsă. Cu stîmă: **Ilie Imbrescu**, paroh ort. rom. **Dalboșef.** Va 1404—6.

Cronica școlară.

CONVOCARE.

În baza §-lui 23 din statutele Reuniunii învățătorilor dela școalele populare gr. or. române confes. din protopopiatele Timișoara, Belint, Comloșul mare și Lipova, prin aceasta convocăm

Adunarea generală ordinară

din a. școl. 1913/14 a despărț. Timișoara, pe Marți, în 15/28 Octombrie 1913 la orele 8 a. m.

În școala confes. gr. or. rom. din **Bodrogul nou**, la care se invită membrii reuniunii de pe teritoriul acestui despărțământ.

Timișoara, 24 Sept. (7 Oct.) 1913.

Nicolae Nicorescu, președinte.

Antoniu Nevricean, notar.

NB. Plecarea va fi Luni, în 14/27 Oct. a. c. la 5 oare d. a. din Timișoara.

Absențiile dela adunare se vor tracta conform dispozițiilor Ven. Conzistor de sub nr. 5958/1913; aceste dispoziții se vor aplica și față de restanțieri.

Înainte de ședință, fiecare membru este rugat a-și achita taxele pe a. c., la mâna dlui casar **Mihai Iancu**.

În program sunt și următoarele puncte:

Metodul fenomenic în praxă, reprezentat prin d. Iosif Moldovan director în Arad.

„Câmpia Ungariei”, prelegere practică de **Iulian Luca** inv.

Prelegere practică din scris-cetit de **Simeon Popovici** inv.

Apele curgătoare, prelegere practică de **Simeon Popovici**.

Isus ca copil, prelegere practică de **Nicolae Nicorescu**.

Ludovic cel mare, prelegere practică, obligatorie pentru toți membrii ord.

A hâzi állatok, prelegere practică după metoda direct, obligatorie pentru toți membrii ord.

Cronica socială.

„Astra” la Orlat.

Despărțământul al V-lea, Seliște, al „Asociațiunii” și-a ținut anul acesta adunarea generală în comuna Orlat, Duminică în 12 Octombrie. Neobositul president, Dr. Nic. Calefariu în cadrele discursului de deschidere a dat frumoase și bune sfaturi despre întâiele ajutoare la nenorociri; a fost ascultat cu atențiune încordată de toți cei prezenți, intelectuali și popor. Dumnealui s'a adevărit și de data asta tot plin de vigoare și interes pentru nevoile culturale și sociale ale neamului nostru.

Învățăutul protopop al Seliștei, Dr. I. Lupaș, a vorbit despre trecutul Orlatului, insistând cu deosebire asupra grănițelor deodată, strămoșii Orlătenilor de-acum. De câțiva ani d-sa a făcut, cu prilejul adunărilor cercuale ale despărțământului, și cu alte prilejuri, istoricul aproape al tuturor satelor din jurul Seliștei, în linii mari, vezi bine, știind să insiste totdeauna mai mult asupra caracteristicilor din trecut a cutărui sat. Dsa, de câteori vorbește, înlăntuie atenția ascultătorilor, dar când spune faptele și viața din trecut, are un deosebit farmec. și ascultătorii îl urmăresc nu numai cu interes ci par'că și c'un fel de însuflețire. Am băgat de seamă că istorisirile acestea din trecutul unui sat sunt foarte binevenite pentru popor, dar cred că n'ar strica să publice dumnealui aceste conferințe, firm convins că ar fi cetite cu interes și de pătura noastră cultă.

D. Dr. Petra, avocat în Seliște a vorbit despre răul obicei al poporului de-a alerga pentru fie ce nimica la judecăți, și a urzi procese costisitoare. Nu e așa că vine nu știi cum, ca chiar un avocat să combată obiceiul acesta? Ei bine, d. Petra l'a combătut și încă foarte temeinic, cu pilde luate din viață. De i-ar urma mulți avocați pilda bună...

Părintele Popa din Seliște, secretarul despărțământului, a ținut o prelegere cu schiopconul despre viața lui Isus. Dsa vorbește foarte limpede, poporal, și am admirat felul cum știe să explice fiestecare icoană ce-o arată mașina, însoțind fieste care istorioară de porunca morală ce-o cuprinde. Poporul a rămas foarte încântat de cele văzute și auzite.

La sfârșit s'au împărțit peste două sute de broșuri și cărțițele poporului prezent; 100 dintre ele au fost donate de domnul protopop al Sibiu-

lui **Nicolae Togan**. Dsa, într'o foarte temeinică vorbire ce a ținut, a explicat pe larg rostul „Asociațiunii” și datorința tuturor, domni și țărani, de-a o sprjini din toate puterile. Celelalte broșuri au fost donate de despărțământ și d. I. Simu, fostul învățător al Orlatului.

S'au înscris 41 membri ajutători, țărani din loc și trei străini; ca o faptă frumoasă, vrednică de urmat, amintim înscrierea institutului de credit și economii „Brădetul” din Orlat, ca membru pe viață, asemenea membru pe viață s'a înscris și „Corpul învățătoresc din Seliște”. În total s'au încasat 722 cor.

Adunarea a fost bineșor cercetată, mai ales de intelectualii din jur; între oaspeți ne-au onorat cu prezența d. asesor **Triteanu** din Sibiu, Oct. C. **Tăslăuanu**, **Schiopul**, profesorii **Stoica**, **Avram** etc. Dintre Selișteni neobositul domn **Hențiu** etc.

S'a reales apoi vechiul comitet, s'a mai sistematizat un post de secretar, după ce sfera de activitate a acestui despărțământ s'a lărgit foarte mult, s'a hotărât ca în toate Duminicile din postul Crăciunului și al Paștilor să se țină prelegeri populare în toate comunele aparținătoare cercului Seliște.

Coresp.

ECONOMIE

Bursa de cereale din Budapesta.

— După 50 kgr. —

— 18 Octombrie.

Grâu pe Oct.	cor. 10.04
Grâu pe Apr. 1914	11.35
Secară pe Oct.	7.97
Secară pe Apr.	8.88
Ovăs pe Oct.	7.29
Ovăs pe Apr.	7.68
Porumb pe Mai 1914	6.41

Statistica agricolă a României pe 1913. Direcțiunea statistice generale dela ministerul agriculturii și domeniilor din România publică în „Monitorul oficial” următoarea statistică asupra întinderii culturilor din toamna anului 1912 și primăvara anului 1913:

Grîul s'a cultivat pe o întindere de 1,623.105 hectare; secara pe 90.583 hectare; orzul pe 562.539 hectare; ovăzul pe 522.149 hectare; porumbul pe 2,146.971 hectare; meiul pe 54.926 hectare; hrișcă pe 786 hectare; rapiță pe 80.348 hectare; inul pe 27.299 hectare; cânepa pe 4891 hectare floarea soarelui pe 6141 hectare; fasole pe 43.394 hectare; mazăre pe 23.838 hectare; linte pe 696 hectare; bob pe 272 hectare; cartofi ne 10.145 hectare; sfeclă pentru zahăr pe 13.014 hectare; tutun pe 10.976 hectare; diverse pe 915 hectare; varză pe 5333 hectare; ceapă pe 3864 hectare alte legume pe 5700 hectare; pepeni pe 8766 hectare; rădăcini de nutreț pe 965 hectare; fânete artificiale pe 188.975 hectare; fânete naturale pe 400.070 hectare.

Totalul culturilor: semănături, în 1913 a fost de 5.836.559 hectare, față de 5.964.570 în 1912 și față de mijlocia ultimilor 5 ani, cari se ridică la 5 milioane 864.406 hectare.

Vii productive au fost pe o întindere de 72.585 hectare, față de 17.441 vii încă neproductive, plantate. Livezile de pruni au fost cultivate pe o întindere de 76.935 hectare.

Totalul culturilor: semănături, fânate și sădiri s'au făcut pe o întindere de 6.003.520 hectare din suprafața totală a județelor care se cifrează la 13.017.700 hectare, ceace dă o proporție de 47.06 la sută în 1912 și față de proporția mijlocie pe ultimii 5 ani de 46.27 la sută.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Gheorhe Gadian, Ciacova. Am primit 7 cor. ca abonament pe quart. IV. 1913.

C. P. în C. Abonamentul dv. acum e plătit până la finea anului 1913.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

RADÓ GYULA magazin de parde- siuri pentru dame ARAD.

Mi-a sosit un foarte bogat asortiment de

noutăți pentru

toamnă și iarnă

și anume:

Raglance engleze,
Raglance jumătate lungi.
Pardesiuri moderne pen-
tru dame,

Rocuri de plisea și
Caracul,

Pardesinri Broccat,
Rocuri pentru teatru,

Blăni engleze,

Pardesiuri de lână,

Rocuri pentru fete,

Rocuri pentru copii,

Costumuri engleze,

Talii moderne,

Halaturi,

Jupoane moderne,

Haine de doliu și talii de doliu.

Prețuri fixe!

(Ra 1401)

Telefon 238

Caut

un învățător pensionat

român, ca ajutor în cancelarie.

Dr. Aurel Anuică

Nagybecskerek, Józseffőherceg-u. 6.
A 1480

Diamant Ferencz

electrician, magazin de cande-
labre Arad, str. Deák-Ferencz 7.
(Di 336)

LIBRĂRIA DIECEZANĂ

din ARAD

caută pentru stabilimentul de
croitorie un sodai care știe și e
ve sat în croiul civil, iar pentru sta-
bilimentul de compactorie un con-
ducător și un ucenic precum și un
ucenic pentru tipografie. De la acest
din urmă se cere să aibă minimum
14 ani având cel puțin 2 clase medii.
(Li 1477)

Bătăturile,

La 977

scortoșenia pielii, ur-
ciorfi de pe mâni și din
față încetează în decurs
de 1 zi dacă folosiți
„CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroană 40 fil., 3 sticle
franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor:
Dr. E. FLESCHE, farmacie la „CORDANĂ” în Győr.

Restaurantul „Gambrinus”,

este renovat radical și aranjat cu
comfort modern; bucătărie excel-
entă, vinuri curate excelente, pre-
țuri moderate. — Săli speciale.

Sa 1891

Cu stîmă: SZALAY IMRE, ospătar.

No 152

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA- FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou
a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe ga-
ranție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite
spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt
bătute de o latură fiind astfel scutite de crape. — Sunt recomandate cu
deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de dânsul inven-
tate și premiate în mai multe rânduri, care sunt provăzute în partea su-
perioară — ca violina — cu zăuri ca figura S și au un ton mai intensiv,
mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât
cele de sistem vechi, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal
în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechi. —
Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sinestătătoare,
— spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și
spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curenți ilustrate trimit gratuit.

Fondat în a. 1845.

Telefon 102—01.

DREHER IGNAČZ és FIA

fabrică de mărfuri fine de oțel

BUDAPESTA, IV., Kossuth Lajos-u. 14.

Oferă totfelul de cuțite de bușunar, sear-
foși, briciuri, achizite pentru ras și manikur,
tacâmuri pentru poame și pentru mîasă,
instrumente pentru grădină și articli de
economie. Cereți catalog. (X 200—50)

Cel mai natural și cel mai
modern miros de flori este

„Rosa Centifolia”.

1 sticlă 5.—, 7.50 și 12 cor.

De vânzare la:

Török Andor és Társa
drogherie

Arad, bulev. Andrássy nr. 20.

(To 1369)

Bo 1412

Să pot procura
altoaie pentru pomi
roditoare de calitate
reproșabilă pomi

roditori și pentru promenazi

VITĂ DE VIE

cu rădăcina și altoaie

Preț curent trimis gratuit

FISCHER és Tsai

Scoala de grădinărit și stabiliment de viticultură.
Proprietari: AMBRÓSI M. junior și succesorii lui Fischer L.

„TUNGSRAM”

Bo 943

lampă de sârmă
cu sârmă învălită.

FOARTE DURABILĂ

BALSAMUL FARMACISTULUI A. THIERRY

Are efect neîntrecut la boala de plămâni și de piept moderatează catarul, încetează tusea împreună cu dureri. Încetează aprinderea de gât, răgușala și boala de gât, precum și febrința, durerile de stomac și colica. Vindecă hemorizii și boala genitală, curățește rinichii, deșteaptă pofta de mâncare și promovează mîsturea. Mijloc excelent contra durerilor de dinți, a dinților găunoși, contra mirosului greu de gură, precum și contra tuturor boalelor de gură și dinți, răgăleii, încetează mirosul greu provenit din gură sau stomac. Mijloc excelent contra limbricului lat. Vindecă orice rană, locuri de rani, orbalgi, beșicile provenite din febrințeli buboșiele, urticari. Are efect excelent contra durerilor de urechi.

Allein echter Balsam
aus der Schulzengal-Apotheke des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn

E bine să se găsească în fiecare casă pe timpul când bătute influența, holera sau alte boli epidemice. Adresați-vă lui: A. THIERRY, farmacist la „Ingerul păzitor”, PREGRADA, lângă Rohitsch. 12 sticle mici sau 6 mari, sau 1 sticlă mare specială 5-00 cor. La comenzi mai mari, se acordă rabat considerabil!

VERITABILĂ ALIFIE-CENTIFOLIA A LUI A. THIERRY împiedică și încetează învenimul ca singelui orice operație dureroasă adeseori devine de prisos. Folositoare femeilor lăuze contra durerilor de șeapă, — oprirea lăptelui și întărirea țitelor. Are efect sigur și excelent contra orbalgii, picioarelor ranite, rănilor, umflării membrelor, — durerilor nervoase în oase, buboșiele, — scrobriților, impusăturilor, tăieturilor și contra altor rani. Îndepărtează corpuri străine și amane: sticlă, vase, praful, salitra, spini etc.; efect excelent la concreșcențe, carbunculii, rac, vermi, putrezire, bîșici, rani provenite din arsură, boala îndelungată îmbulzirea singelui, scurgerea urechilor, precum și la opărirea pielii copilășilor etc. etc. 2 tegle cor. 3-00. Expedarea se face numai cu ramburs sau trimițându-se banii înainte. În Budapesta de vânzare la: farmacia Török József, și în numeroase farmacii.

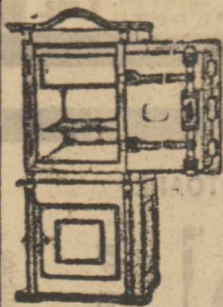
În cantitate mai mare de vânzare la drogheriele Thalmayer és Seitz, Hochmeister utodal și Radanovits Testvérek în Budapesta, ori direct de la A. Thierry, farmacie la Ingerul păzitor, Pregrada, lângă Rohitsch.

În Arad de vânzare la: farmacia Földes Kelemen și Sfântul Ștefan a lui Hehs Vilmos.

Cassă pentru bani și documente

sigure contra focului și hoților

Mo 1112

numai fabricate proprii de toate soiurile și în orice mărime, gata în tot felul de executări în depozit, netede și îndoite, fără legături lungi prin urmare nici un sprijin pentru pârghia hoților. Casse cu casete separate contra focului și Parquii în periferie casete pentru matricule mici și mari. Prețuri moderate. Pentru biserică, comune și societăți etc. după Invoice și în rate.

GUSTAV MOESS, SIBIU,
Quergasse Nr. 3. Hechtgasse Nr. 4.
Casse panțerate numai la comandă.

ROG ATENȚIUNE!

Subscrisul atrag atențunea m. on. public asupra Restaurantului și Cafenelei „Hungaria” din Deva str. Rákoczi care l'am preluat dela Dl Reisz din 1 Oct. a. c. Asgur m. on. public de mâncările cele mai gustoase și curat pregătite, precum și de vinurile cele mai bune. Totodată notez avantajul că în curtea restaurantului stă la dispoziția m. on. public o curte mare pentru trăsuri, și grajduri bune pentru cai. Rugând sprijinul m. on. public sunt cu distinsă stimă:

DEMITRIU GUȚIA,
restaurantul „HUNGARIA” DEVA.
Qu 1473)

Hallo!!! Hallo!!!

Unde fugi stimate???

»Până la oficiul postal ca să trimit niște bani la **BANCA INDUSTRIALĂ UNGARO-BOEMĂ SOCIETATE PE ACȚII**, Budapesta V. Sas-u. nr. 27, că era să uit de a-mi cumpăra pe tragerea din 25 Oct. 1 loz convertit.

Da??? Bine! că o să merg și eu, că tot am dorit să-mi cumpăr un loz de acesta și tot acuș, acuș îmi vin agenți cu lozuri de acestea și decât să mă încred în unul care-i de tot străin înaintea mea mai bine mă adresez în chestia aceasta direct băncii.

»Da cum este de scump un loz de acesta atât de bun?????

»Fii sigur, că e mai ieftin decât la alte bănci!!!!

Vinde azi un loz convertit pe rate bagatele lunare, ca să poată și omul sărac să-și cumpere.

Lozurile convertite au 6 trageri anuale cu câștig de:

Cor. 2¹/₂ milioane

și ei îl vinde pe lângă

35 rate lunare à 6.30 cor.

Dacă dorești poți să-ți cumperi și altfel de lozuri și anume:

1 loz convertit

1 „ crucea roșie italiană

1 „ „ „ ungară

1 „ „ „ austriacă

1 „ Bazilica și în fine

3 lozuri Sanatorul Regina Elisabeta

toate laolaltă adevă 8 lozuri întregi cu 19 trageri anuale și cu câștigul de:

Cor. 4¹/₂ milioane

pe lângă

40 rate lunare à 14 cor.

Vinde afară de acestea un loz dela Pesti Hazai cu 3 trageri anuale pe lângă

35 rate lunare à 4 40 cor.

Vinde afară de acestea un loz convertit împerechiat cu un loz dela Pesti Hazai pe lângă

30 rate lunare à 10.10 cor.

în care caz poți juca anual **Cor. 31¹/₂ mil.** la 9 trageri cu un câștig de:

Dacă dorești a participa și la tragerea proximă din 25 Oct., așa trimite deodată cu mine rata primă, spre a a putea primi Lista de rate cu Seria și Numărul lozului vândut încă la timp. Ratele următoare le vei putea trimite gratis cu ajutorul cecurilor postale ce le vei primi dela bancă cu Lista de rate deodată.

Dacă ai un loz și nu știi că e sortat sau ba, așa întreabă numai la banca aceasta, că-ți stă gratis la dispozițiune, sau dacă ai vreun cunoscut care vrea săși cumpere lozuri, așa spunei numai că să se adreseze la

Banca Industrială Ungaro-Boemă soc. pe acții, Budapesta V. Sas-u. nr. 27,

BUDAPEST P. SIMONS
Hotel „ZUR STADT PARIS”
 Nou renovat! Nou renovat!

Hotel de renume. 100 chilii cu aranjament confortabil dela cor. 3. în sus. Lumină electrică și serviciu (curățirea hainelor). Spre întrebuintare stă la dispoziție telefonul urban 27-56 inclusive baie în hotel. Cafenea elegantă. Restaurant excelent în Parterre. Berarie în „BACHUSKELLER”. Prețuri solide. Halta tranvaielelor orășanești cari aduc la toate gările și stațiunile vapoarelor.

E 1127

LANGEN și WOLF, fabrică de motoare.
BUDAPESTA, VI., Váci-körut 59.

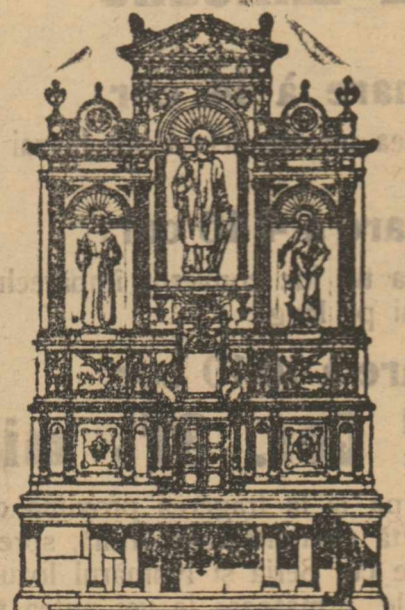

E 1119

Liferează renumitele motoare „OTTO” originale, locomobile, motoare „DIESEL”, sistem Deutz, motoare absorbitoare de gaz, garniture de îmblătit.

Condițiuni excelente. :: Cereți prospecte.

STRIZS ISTVÁN
 Industria artistică și constructor de altare, atelier artistic pentru aranjamente bisericesti
Isaszeg, Budapest mellet.

Fund. 1894. Fund. 1894.

Execută în orice stil, altare moderne, iconostasi, peșteri-Lourdes, s. mormânt, fântâni pentru botez și amvoane, statue sfinte, icoane pentru drumuri, din lemn și teracotă, potire, sacristii, candelabre, felinare și totfelul de lucrări de metal. Haine bisericesti, prapori, broderii artistice-bisericesti de aur și mătasă; renovări de biserici, picturi, repararea și aurirea altarelor, pictarea altarilor și a totfelul de icoane. Proiecte și deseneuri prospecte gratis. Mergerea la fața locului pe cheltuiala proprie. (S 1303)

Réthy János
 fabrică de cârnați și de cârnuri cu putere electrică
DEVA, PIAȚA PRINCIPALĂ.

Re 112

Oferă bogatul său magazin de cârnuri afumate: în fiecare sezon se capătă carne proaspătă de vită, vițel, porc și miel, cu cele mai ieftine prețuri de zi. Apoi, șunee murate excelent, limbi de vită, vițel și de porc, pecie (kaiserfleisch), coaste afumate, totfelul de mezeluri reci, pregătite în mod foarte gustos, în fabrica proprie. Prețurent, cu provocare la acest ziar, se trimite franco.

PRESE DE VIN
 bune și excelente
 liferează din fabrica societății industrialelor de fer din **Kecskemét** ca membră a societ. O. K. H. societatea

Ipari és Házipari szövetkezetek
 Beszerző és Értékesítő Központja

Budapest, VIII., József-körut 36.
 Cereți prețurent.
 Co 1304

ORIGINAL BENZ
 garnituri originale de îmblătit.

Locomobile cu benzină
 stabile și culcate.
GARANȚIE DE PLINĂ.
 Prețurent gratis.
 Condițiuni favorabile de plătire.

Adresa:
 Benz Ungarische Automobil-und Motorenfabrik A. G.
BUDAPESTA, Centrala: V., Do-ottya-utca nr. 9. (T 996)
 Fabrica: VII., Ilka-utca nr. 31.
 Telefon nr. 168-79 și 29-24. Te 996

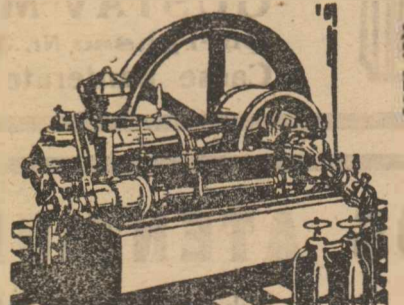
AVIZ.
 P. T.
 Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că am cumpărat
atelierul de croitorie
 a dlui Tury Nagy Lajos, fondat deja acum 34 ani, — pe care de azi începând îl conduc ca proprietate mea sub firma împrotocolată
„TEODOR CRISTEA”.
 Starea mea materială solidă, activitatea îndelungată dezvoltată la primele firme de croitorie din patrie și legătura ce o am cu renumite fabrici de postavuri din străinătate, mă pun în plăcuta poziție de a putea satisface tuturor așteptărilor Prea stimaților mei mușterii. — Rugându-vă, să binevoiți a mă onora cu prețuitele D-voastre comande și asigurându-vă, că îmi voi da toată silința ca să Vă câștig încrederea și mulțămirea, semnez cu deosebită stimă:
Teodor Cristea
 Budapesta, IV., Váci-utca nrul 51.

„Bomboanele Menthomol” sunt cele mai bune și mai sigure contra tusei, răgușelii și catarului.
 Efect grabnic și sigur, foarte plăcut, gustos, nu strică stomacul, promovează apetitul. Impiedică convulsivile de tuse precum și osteneala orfanilor de contrare, în consecință cântăreții, artiștii, preoții și oratorii îi întrebuintează permanent.
 Indispensabil pentru fumători, deoarece răcorește gura și îndepărtează mirosul de tutun. :: 1 cutie 40 fiier.
 De vânzare la toate farmaciile și drogheriile. — La cumpărare grijiți de clișeu alăturat și la numirea de „Menthomol”.
 Fabrică: **A. EGGER FIUL**, și regesc în V.ena.

Scutit prin lege!
 Ferti-vă de imitații!

CELE MAI BUNE MOTOARE!

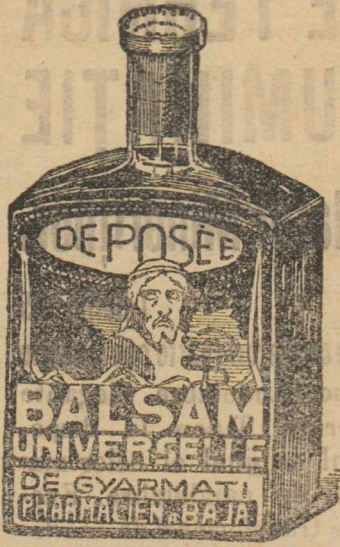

Garante pe mei mulți ani!
 Condițiuni favorabile de plătire!

Motoare Diesel originale Körting
 Motoare absorbitoare de gaz și de benzină. Garnituri de îmblătit cu benzină și ulei brut, cu vehicule Noutate senzațională! Noutate senzațională!
MOTOARE CU OLEIU BRUT
 fără stropire cu apă, — cap de aprins și fără compresor

Gellért Ignác és Társa
 birou tehnic.
BUDAPEST, V., strada Koháry nr. 4.
 În interesul d-voastră cereți prospect!

DELA UN STOMAC STRICAT

provin nenumărate boale.

Totdeauna să nizuim să avem apetitul și mistuirea în ordine

Balsamul „Universal” a lui Gyarmati e un mijloc miraculos de casă, are aromă plăcută, care luat într-o lingură de cafea e nevătămă or sănătății. Balsamul „Universal” al lui Gyarmati are efect excelent la lipsa de apetit, mirosul rău de gură, răgăială, colică, aprindere de stomac, sgârșiri, boale de intestine și de ficat, etc.

◆◆◆ 1 sticlă de probă 1 coroană. ◆◆◆

◆◆ 12 sticle franco numai 5 coroane. ◆◆

Singurul proprietar: Farmacia orășanească

a lui **EMIL GYARMATI** în Baja.

De vânzare numai la proprietar. Ke 1446

Aduc la cunoștința stimatelelor dame, că am sosit dela Viena, și mi-am aranjat prăvălia cu pălăriile cele mai frumoase după ultima modă.

Cu simă: **LICHTIG IRMA**

ARAD, Weitzer János-u. 2.

(Ll 1466)

Aradi Ipar- és Népbak.

Ékszer-zálogosztály.

ÁRVERÉSI HIBDETMEŒY.

1913. évi október hó 22-én déle 5tt 9 órakor, az Aradi Ipar- és Népbank zálogosztályában a következő számu és 1913. augusztus hó végéig lejárt ékszer-, arany- és ezüst-tárgyak alapszabályunk 46. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett fognak elárvereztetni, u. m.:

19211	12443	12482	12952	13118	13213	13348	13816	14662	14851	14877	14878	14881							
15018	15044	15398	15470	15537	15904	15933	15952	16014	16021	16175	16394	16530							
16544	16563	16603	16618	16653	16671	16673	16778	16783	16855	17026	17054	17136							
17150	17520	17555	17635	17687	17858	17872	17970	18136	18184	18266	18333	18343							
18462	18486	18645	18765	18830	18869	18985	18993	19044	19083	19088	19162	19 73							
19307	19386	19429	19463	19527	19536	19569	19571	19668	19683	19697	19827	19844							
19896	19922	19993	20070	20073	20076	20080	20211	20213	20232	20307	20325	20351							
20451	20480	20497	20512	20538	20541	20571	20586	20614	20623	20633	20680	207 0							
20816	20826	20849	20910	20913	20959	21055	21162	21353	21389	214725	21491	21523							
21529	21545	21673	21676	21691	21712	21779	21799	21819	21913	21961	21926	21978							
3 10 1.	20	46	51	96	122	217	233	251	333	404	480	548	576	623	625	51	653	693	695
707	722	774	794	834	859	927	986	1009	1017	1065	1120	1146	1174	1219	1256	1268			
1288	1315	1320	1341	1382	1385	1394	1453	1459	1465	1485	1527	1530	1561	1574					
1575	1608	1609	1610	1615	1663	1726	1791	1836	1905	1916	1948	1963	1989	1991					
2022	2037	2038	2050	2058	2060	2083	2110	2118	2131	2161	2209	2228	2289	2308					
2311	2328	2343	2364	2406	2471	2474	2475	2497	2506	2515	2527	2546	2548	2554					
2570	2585	2586	2589	2592	2593	2594	2597	2646	2659	2672	2786	2796	2802	2821					
2825	2861	2864	2891	2943	2965	2980	3000	3032	3040	3095	3117	3136	3153	3184					
3202	3209	3211	3221	3286	3303	3376	3378	3398	3422	3465	3493	3501	3520	3524					
3548	3549	3569	3610	3619	3636	3656	3670	3676	3697	3716	3723	3731	3749	3777					
3783	3827	3828	3836	3847	3884	3885	3891	3921	3926	3934	3943	3950	3956	3964					
3976	3984	3995	4006	4040	4042	4054	4060	4075	4095	4111	4121	4191	4207	4241					
4257	4267	4294	4313	4326	4335	4360	4368	4374	4385	4406	4409	4418	4420	4456					
4469	4478	4506	4539	4543	4553	4561	4611	4645	4662	4675	4697	4714	4718	4719					
4812	4835	4843	4851	4853	4856	4883	4900	4916	4963	4977	5040	5064	5185	5200					
5229	5232	5252	5259	5260	5262	5298	5305	5331	5339	5347	5408	5409	5413	5438					
5451	5459	5484	5511	5512	5513	5514	5515	5533	5534	5535	5573	5579	5584	5606					
5611	5627	5628	5676	5696	5703	5711	5715	5732	5739	5757	5759	5772	5777	5790					
5804	5811	5824	5826	5852	5884	5885	5886	5890	5909	5913	5939	5941	5942	5955					
5985	5996	6006	6012	6039	6068	6069	6093	6106	6135	6143	6 85	6209	6216	6294					
6361	6365	6369	6397	6402	6419	6449	6472	6496	6508	6514	6519	6558	6584	6589					
6594	6610	6636	6638	6647	6652	6656	6663	6674	6702	6706	6708	6709	6710	6715					
6727	6732	6735	6766	6767	6776	6787	6792	6811	6812	6823	6824	6825	6826	68 7					
6841	6845	6863	6868	6871	6875	6891	6902	6925	6930	6937	6938	6941	1943	6952					
6955	6956	6966	6972	6974	6975	6982	6988	6991	6993	6997	7008	7910	7011	7013					
7016	7019	7026	7027	7040	7050	7052	7054	7058	7079	7080	7091	7095	7100	7102					
7120	7126	7128	7134	7151	7452	7158	7165	7175	7182	7183	7184	7 89	7193	7195					
7208	7209	724	7244	7245	7251	7252	7253	7258	7259	7268	7272	7277	7278	7283					
7301	7304	7312	7318	7320	7321	7325	7327	7352	7358	7365	7369	7373	7377	7378					
7589	és	7641,	mely	árverés	ez	a	venni	s	ándékozók	ezennel	tisztelettel	meghívatnak.							

Arad, 1913. évi szeptember hó 9-én.

(A 1436—3)

Az igazgatóság,

HOP, HOP! ....

NU UITAȚI,

că cea mai apropiată tragere a lozurilor dela Banca Hipotecară Ungară va fi la 25 Octombrie a. c. când se va trage } **Cor. 75.000** iar la 27 Decembrie } câștigul de } a. c. cel mai mare

==== câștig din lume de ====

1,000.000 cor.

Vindem de prezent un loz dela Banca Hipotecară Ungară cu 6 trageri anual pe

36 rate lunare à 6.30 cor.

iar unul dela Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie cu 3 trageri anual pe

36 rate lunare à 4.40 cor.

Ambele lozuri împre hiate, — adecă din fiecare câte o bucată, — cu 9 trageri anual, le vindem de prezent pe

40 rate lunare à 10 cor.

Cea mai ieftină ofertă!

Tot lozul câștigă necondiționat!

Cine ne trimite primele 2 rate deodată, aceluia îi cvităm rata a treia gratuit. Până la achitarea deplină i-se extradă cumpărătorului o listă legală de rate, în care este indusă Seria și Numărul lozului cu care joacă, dar deja după solvirea primei rate participă la joc, iar eventualele câștiguri sunt întregime ale lui. Lozurile acestea nu-și pierd valoarea ca lozurile dela loteria de classe, ci joacă până la sfârșitul loteriei, astfel că în caz de noroc un număr se poate trage și de mai multe ori cu câștig, dar cel puțin odată la tot cazul.

Explicări mai amănunțite trimitem la dorință oricui gratuit și franco.

U 1462

Nu întârziati a vă încerca norocul!

Grăbiți cu comanda la adresa:

Ustredná banka uc. spol.

Budapest, Váci-körut 31. sz.

Alife „Magnas” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșății și contra tuturor boalelor de piele. După întrebuințarea unei singure tegle dispar sbârciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fl. **Padră „Magnas”** (în 3 colori) 1 cutie 1 cor. 50 fl. **Săpun „Magnas”** 1 cor. 20 fl.

Cosmetic „Magnas” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbârcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și vaselină, deoarece efectul cosmeticului „Magnas” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebuințat și ziua. — Prețul 90 fl.

„Anti pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copii. — Prețul 1 cor. 80 fl.

Spirit „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1.50 fl.

Spirit „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fl.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru impedirea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fl.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1.50 fl.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fl.

Contra ciumei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fl. O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru gălițe încetează perirea găliților. — Prețul 1 cor.

Hypnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervozității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. :-: Vă păziți de imitații !!

CEL MAI MARE MAGAZIN DE OROLOAGE ȘI BIJUTERII
LOSONCZY LAJOS ciasornicar și bijutier.
ARAD, PIAȚA LIBERTĂȚII Nr-ul 1.

Serviciu prompt.
Mare atelier de reparat.

Țin în magazin oroloage pentru buzunar veritabile elvețiene, oroloage de părete cu sunet de clopot, oroloage moderne. Bijuterii de aur și argint. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Cu deosebită stimă
Losonczy Lajos
orologier și bijutier.

INTREPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

Arad, Weitzer János, palatul Minorităților.

Telefon 35.

Telefon 35

Instalațiuni electrice cu prețuri foarte convenabile
Oferim on. public candelabre elegante cu prețuri moderate Ținem la dispoziție prețurentul original al celor mai de seamă fabrici de candelabre Executăm totfelul de transformări de candelabre, cea-ce aducem la cunoștință mai ales acelor ce-și schimbă locuința Telefoane de casă, instalațiuni de sonerii electrice pentru camere. aranjamente și reparări; lampe electrice pentru busunar, ciucuri și prisme de sticlă, totfelul de articli și instrumente de luminație.

Cu deosebită stimă

INTREPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

HOFFMANN és Társai, în ARAD.

Apaducte

Incălzire centrală cu apă și aburi, ventilatoare, aranjamente pentru ferbătoarele cu aburi și spălător cu aburi, pompe, closete

Knuth Károly

Inginer și fabricant, liferantul de curte al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Josif

Budapest, VII. Garay-u. 6—10 sz.

(E 691—20)

Am onoare a recomanda on. public din Arad și din provincie

Prăvălia mea de ghete, pălării și albituri

precum și totfelul de obiecte pentru modă.

Pi 1351

Mare asortiment în noutăți de toamnă

Rog sprijinul on. public român. ::

Cu deosebită stimă:

IOAN PINTEA, comerciant de modă p. bărbați

ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 4. (vis-à-vis de Li-brăria diecezană.)

Singura prăvălie românească în Arad.

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții reg. și imp.

Magazin de haine pentru bărbați
:: pentru copii și pentru fetițe ::

ARAD

№ 639 MĂRFURI EXCELENTE.

Despărțământ special pentru comenzi după măsură